

Popunjen zahtjev predati na prijemni šalter broj 6 ili 7.

IZVODJENJE I NADZOR SVIH VRSTA RADOVA U GRADJEVINARSTVU
PROJEKTOVANJE SVIH FAZA TEHNIČKE DOKUMENTACIJE
PROSTORNO PLANIRANJE I IZRADA URBANISTIČKO TEHNIČKIH USLOVA
IZRADA ELABORATA PROTIV-POŽARNE ZAŠTITE, ZAŠTITE NA RADU,
EKOLOGIJE I ENERGETSKE EFIKASNOSTI

IZVJEŠTAJ O EKOLOŠKIM MJERENJIMA

Naručilac: "AGIP"d.o.o., BRČKO

Adresa naručioca: „Gornja Skakava” - BRČKO, BiH

Objekat: Farma za tov junadi

Zapisnik broj: 1085-10/25

ISTOČNO SARAJEVO, oktobar 2025.god

Zapisnik broj: 1085-10/25	IZVJEŠTAJ O EKOLOŠKIM MJERENJIMA	
Datum: 28.10.2025.		

PREDMET IZVJEŠTAJA	IZVJEŠTAJ O EKOLOŠKIM MJERENJIMA
PODACI O LABORATORIJU	LABORATORIJA RADIS NIKOLE TESLE DO BROJA 53. ISTOČNO SARAJEVO
NARUČILAC	NAZIV I ADRESA KUPCA "AGIP"d.o.o., BRČKO „Gornja Skakava” - BRČKO KONTAKT OSOBA 063 771-710
LOKACIJA I DATUM MJERENJA	"AGIP"d.o.o., BRČKO „Gornja Skakava” – BRČKO FARMA ZA TOV JUNADI-objekat intenzivnog uzgoja 17.10.2025.
BROJ IZVJEŠTAJA	1085-10/25
RADNI TIM (sa potpisom)	Marko Muharemović, dipl.ing.polj. Maja Marjanović, mr.bio.
PODACI O OSOBI KOJA JE ODOBRILO IZVJEŠTAJA (sa potpisom)	TEHNIČKI RUKOVODILAC LABORATORIJE Marijana Muharemović, mr.inž.hem.
DIREKTOR PRAVNOG SUBJEKTA	 Igor Dragutinović, dipl.inž.grad.
NAZIV PRAVNOG SUBJEKTA	RADIS D.O.O. MP

Zapisnik broj: 1085-10/25	IZVJEŠTAJ O EKOLOŠKIM MJERENJIMA	
Datum: 28.10.2025.		

1. Mjerenja i analize za ekološki monitoring u oktobru 2025. godine sprovedena su na osnovu zahtjeva **FARMA ZA TOV JUNADI - objekat intenzivnog uzgoja** koja je u vlasništvu **“AGIP”d.o.o., BRČKO**.

Mjerenje uslova životne sredine je izvršeno na lokalitetu **FARMA ZA TOV JUNADI - objekat intenzivnog uzgoja** koja je u vlasništvu **“AGIP”d.o.o., BRČKO**, na karakterističnim mjernim mjestima koja bi bila najugroženija predmetnim parametrima.

Mjerenja in-situ izvršena na lokaciji su obuhvatila sljedeće:

- Mjerenje nivoa buke

Prilikom izrade tehničke dokumentacije poštovani su i primjenjeni važeći tehnički propisi i standardi. Vršeno je usaglašavanje sa osnovnim zakonskim normama iz oblasti ekologije.

Primjenjene norme:

- **Zakona o zaštiti životne sredine Brčko distrikta BiH (Sl.gl.Brčko distrikta BiH Broj 32/24)**

Podzakonski akti

- **Pravilnikom o dozvoljenim granicama inteziteta zvuka i šuma - Službeni list SR BiH, br. 46/89**

Zapisnik broj: 1085-10/25	IZVJEŠTAJ O EKOLOŠKIM MJERENJIMA	
Datum: 28.10.2025.		

2. Rezultati mjerenja

2.1. Mjerenje nivoa buke

Buka

Buka je svaki zvuk koji nam je neugodan i koji nam smeta. Razvojem industrijalizacije i urbanizacije buka raste i može se reći da postaje nevolja modernog života.

Zvuk

Bilo koja promjena pritiska (u vazduhu, vodi ili drugom mediju) koju ljudsko uho može detektovati je zvuk. Najsljedniji instrument ljudskom uhu za mjerenje promjene pritiska u vazduhu je barometar. Međutim, promjene pritiska koji se javlja s promjenom vremenskih uslova, a koje registruje barometar, su toliko spore da ih ljudsko uho ne može detektovati, pa ih zato ne definišemo kao zvuk. Promjene u atmosferskom pritisku koje su mnogo brže barem 20 puta u sekundi - mogu se čuti i zato se nazivaju zvukom. Barometar ne može reagovati tako brzo i zbog toga se ne može upotiebiti za mjerenje zvuka.

Broj promjena pritiska u sekundi naziva se **frekvencijom zvuka** i mjeri se u hertzima(Hz). Normalno čujno područje zdrave mlade osobe kreće se od 16Hz do 20000Hz (20kHz). Npr. područje od najnižeg do najvišeg zvuka klavira je 27.5Hz do 4186Hz. Zvuk s frekvencijama ispod 16Hz naziva se infrazvukom a onaj iznad 20kHz ultrazvukom. Različite frekvencije daju različite tonove.

Ton može biti:

- čist ton
- složen ton,
- šum

Čisti ton je zvuk s jednom frekvencijom i nastaje pri harmoničnom ili sinusoidalnom titranju zvučnog pritiska.

Složeni ton nastaje kao posljedica periodičnog neharmoničnog titranja i može se rastaviti na osnovni ton i harmonike kojima su frekvencije cijelobrojna višekratna frekvencija osnovnom tonu. Šum je nepravilno neperiodično titranje.

Zapisnik broj: 1085-10/25	IZVJEŠTAJ O EKOLOŠKIM MJERENJIMA	
Datum: 28.10.2025.		

Vrste buke

Buka može biti trajna, isprekidana i impulsna.

Trajna buka se javlja u predionicama i električnim centralama. Karakteristika trajne buke je da su nivo zvučnog pritiska i spektar frekvencija, na jednom mjestu, konstantni cijelo vrijeme.

Ako se na jednom mjestu mijenjaju nivo zvučnog pritiska i spektar frekvencija, tada je to isprekidana buka. To je najčešća vrsta buke, a nalazimo ju npr. kod ekscentar – preša.

Zvučni događaj kratkog trajanja i relativno visokog zvučnog pritiska označava se kao impulsna buka. Svaki udarac treba smatrati impulsnom bukom.

Nivo zvučnog pritiska u pogonima kreće se od 50 do 130 dB.

Neki primjeri nivoa zvučnog pritiska:

Nivoi zvučnog pritiska dB (A)	izvor buke
130	hitac iz puške
120	granica boli pneumatski čekić – bušilica avionski motor
110	motorna testera
100	kružna pila, stroj za tkanje
90	kompresor, kamion
80	alatni stroj (prazni hod)
70	saobraćaj
50	kancelarija
40	stan
20	prostorija za odašiljač (radio), šapat
10	šuštanje lišća
0	prag čujnosti

Zapisnik broj: 1085-10/25	IZVJEŠTAJ O EKOLOŠKIM MJERENJIMA	
Datum: 28.10.2025.		

Uticaj buke na čovjeka

Buka djeluje negativno na neurovegetativni i endokrini sistem i te se promjene manifestuju povećanom nervnom napetosti, a napetost uzrokuje poremećaj cirkulacije, što ima za posljedicu porast pritiska i uspravljanje rada probavnih organa. Također se javljaju i psihičke smetnje kao što su smanjenje koncentracije, posebno kod diskontinuirane buke. Također se javlja razdražljivost, osjećaj umora, a često i pospanost, posebno ako je buka ritmična. Ovakve psihičke smetnje mogu se odraziti na preciznost obavljanja radnji, pravljenja grešaka, broj povreda, što bitno utiče na produktivnost. Moramo napomenuti da buka u nekim slučajevima, naročito ako je diskontinuirana, može na radnika djelovati i stimulativno.

Buka također može izazvati smetnje sna, jer kod ljudi koji rade u buci može biti jača reakcija na buku u snu. Ono što je najteže, kao štetno djelovanje buke, je svakako oštećenje sluha. Stepenn oštećenja sluha zavisi o intenzitetu buke, frekvenciji, trajanju buke i individualnoj osjetljivosti.

Buka se uglavnom može podijeliti na industrijsku (nastaje u toku rada pneumatskog alata, presa, motora, kompresora i sl.) i gradsku ili komunalnu buku. Gradska buka potiče najvećim dijelom od saobraćaja. Potom, značajno mjesto u stvaranju gradske buke zauzimaju zvučni signali, kao i buka u stanovima i drugim objektima koja potiče od upotrebe raznih tehničkih aparata. Komunalna buka je vremenski nedeterminisana, po tipu najčešće diskontinualna, što je od izuzetnog značaja za časove odmora, jer na diskontinuiranu buku ne postoji navikavanje.

Tabela 1 Dozvoljeni nivoi vanjske buke prema Pravilniku o dozvoljenim granicama intenziteta zvuka i šuma („Službeni list“ SR BiH broj 46/89)

područje zona	namjena područja	Najviši dozvoljeni nivo vanjske buke			
		Ekvivalentni nivo L_{eq}		Vršni nivo	
		Dan	Noć	L_{10}	L_1
I	Bolničko, lječilišno	45	40	55	60
II	Turističko rekreacijsko oporavilišno	50	40	60	65
III	Čisto stambeno, vaspitnoobrazovne i zdravstvene institucije, javne zelene i rekreacione površine	55	45	65	70
IV	Trgovačko, poslovno, stambeno i stambeno uz saobraćajne koridore, skladišta bez teškog transporta	60	50	70	75
V	Poslovno, upravno, trgovačko, zanatsko, servisno (komunalni servis)	65	60	75	80
VI	Industrijsko, skladišno, servisno i saobraćajno područje bez stanova	70	70	80	85

Zapisnik broj: 1085-10/25	IZVJEŠTAJ O EKOLOŠKIM MJERENJIMA	
Datum: 28.10.2025.		

Mjerenja su izvršena u skladu sa **Pravilnikom o dozvoljenim granicama inteziteta zvuka i šuma - Službeni list SR BiH, br. 46/89** . Mjerenja su urađena na visini 1.70 m od nivoa terena, na udaljenosti najmanje 3 m, od prepreka koje reflektuju buku.

Mjerenja nivoa buke u životnoj sredini izvršena su **17.10.2025. godine** na jednom mjernom mjestu:

MM1 na dijelu parcele udaljenijoj od puta, sa strane objekta gdje je depo za stajnjak.

MM2 na dijelu parcele bliže putu, između objekta farme i administrativnog objekta.

Mjerenje buke je izvršeno pomoću instrumenta Lutron LM - 8102, 5 in 1 Meter.

Tabela br.2. Nivo izmjerene buke

Mjerna mjesta	Granične vrijednosti buke dB	Izmjerena buka dB(min-max)
MM 1	70	53,8-54,8
MM 2	70	52,6-56,9

Komentar dobijenih rezultata:

Nakon izvršenog 15-minutnog mjerenja buke na lokaciji MM 1, MM 2 dobili smo vrijednost **ekvivalentnog nivoa buke na MM1 Leq od 53,8-54,8 dB (A), na MM 2 Leq od 52,6-56,9 dB (A)**. Mjerno mjesto MM 1, MM 2 nalazi se u zoni VI Industrijsko, skladišno, servisno i saobraćajno područje bez stanova koja iznosi 70 dBA koja je data u Pravilniku o dozvoljenim granicama intenziteta zvuka i šuma ("Službeni list SRBiH" br. 46/89). U ovoj zoni dozvoljeni nivo dnevne buke iznosi 70 dB(A). Na osnovu dobijenih rezultata konstatujemo da vrijednost izmjerenog ekvivalentnog nivoa buke na mjernom mjestu MM 1, MM 2 **ne prelazi** dopuštene normative za nivo buke u životnoj sredini prema navedenom Pravilniku.

Zapisnik broj: 1085-10/25	IZVJEŠTAJ O EKOLOŠKIM MJERENJIMA	
Datum: 28.10.2025.		

- MM1 na dijelu parcele udaljenijoj od puta, sa strane objekta gdje je depo za stajnjak.
- MM2 na dijelu parcele bliže putu, između objekta farme i administrativnog objekta.

Slika br.1. Lokacija mjernih mjesta MM 1 i MM 2

Zapisnik broj: 1085-10/25	IZVJEŠTAJ O EKOLOŠKIM MJERENJIMA	
Datum: 28.10.2025.		

3. Zaključci

Nivo buke izmjeren u krugu **FARMA ZA TOV JUNADI - objekat intenzivnog uzgoja** koja je u vlasništvu **“AGIP” d.o.o., BRČKO** je upoređen sa graničnim vrijednostima propisanim Pravilniku o dozvoljenim granicama intenziteta zvuka i šuma ("Službeni list SRBiH" br. 46/89) i na osnovu dobijenih rezultata konstatujemo da vrijednost izmjerenog ekvivalentnog nivoa buke na mjernim mjestima ne prelazi dopuštene normative za nivo buke u životnoj sredini prema navedenom Pravilniku.

Izvještaj broj: 1045-10/ 25

Istočno Sarajevo, oktobar 2025. godine.

IZVJEŠTAJ

O ISPITIVANJU KVALITETA

AMBIJENTALNOG VAZDUHA

FARMA ZA TOV JUNADI-objekat intenzivnog uzgoja

Naručilac: **“AGIP” d.o.o., BRČKO**

Adresa naručioca: **„Gornja Skakava” - BRČKO, BiH**

Ispitana svojstva:

- Azotnioksidi - NO, NO₂, NO_x,
- Ozon - O₃
- Ugljenmonoksid - CO,
- Sumpordioksid - SO₂
- PM₁₀*
- Mikroklima

Mjerni period: **17.10.2025.godine**

Tehnički rukovodilac laboratorije

M.P.

Direktor

Marijana Muharemović, mr.inž.hem.

Igor Dragutinović, dipl.inž.građ.

**IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU
KVALITETA AMBIJENTALNOG
VAZDUHA**

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ
БАЊА ЛУКА
Трг Републике Српске 1**

Број: 15.4.1-961-105/24
Датум: 13.01.2025. године

Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, рјешавајући по захтјеву „РАДИС“ д.о.о. Источно Ново Сарајево, Јована Дучића 16, Лукавица за ревизију дозволе мониторинг квалитета ваздуха, а на основу члана 63. став 1. у вези са чланом 59. став 1. Закона о заштити ваздуха („Службени гласник Републике Српске“, бр. 124/11 и 46/17), члана 7. став 2. Правилника о условима за издавање дозволе за мониторинг квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Српске“, бр. 03/18, 57/18 и 63/19) и члана 190. Закона о општем управном поступку („Службени гласник Републике Српске“, бр. 13/02, 87/07, 50/10 и 66/18) д о н о с и

Р Ј Е Ш Е Њ Е

1. Даје се „РАДИС“ д.о.о. Источно Ново Сарајево, Јована Дучића 16, Лукавица дозвола за мониторинг квалитета ваздуха према сљедећим методама:

- BAS EN 14212:2013, BAS EN 14212/Cor1:2015 Концентрација сумпор-диоксида (SO_2), мјерног опсега (0 до 1000) $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (0 до 376) ppb;
- BAS EN 14211:2013 Концентрација азот-монооксида (NO) и концентрација азот диоксида NO_2 , мјерног опсега (0 до 1200) $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (0-962) ppb за NO и (0 до 500) $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (0-260) ppb за NO_2 ;
- BAS EN 14625:2013 Концентрација озона (O_3), мјерног опсега (0 до 500) $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (0 до 250) ppb;
- BAS EN 14626:2013 Концентрација угљен-монооксида (CO), мјерног опсега (0 до 100) $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (0 до 86) ppm;

2. Овлашћено правно лице из тачке 1. овог рјешења дужно је обављати послове мјерења квалитета ваздуха у складу са Уредбом о условима за мониторинг квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Српске“, број 124/12) и Уредбом о вриједностима квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Српске“, број 124/12).

3. Овлашћено правно лице из тачке 1. овог рјешења дужно је достављати податке о извршеним мјерењима квалитета ваздуха Републичком хидрометеоролошком заводу Републике Српске у складу са Законом о заштити ваздуха.

4. Административна такса за издавање дозволе за мониторинг квалитета ваздуха уплаћена је у износу од 150,00 KM.

5. Дозвола за мониторинг квалитета ваздуха издаје се на период важења од једне године од дана доношења рјешења.

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU KVALITETA AMBIJENTALNOG VAZDUHA

6. Рјешење подлијеже ревизији једном годишње, а поступак ревизије се покреће по службеној дужности или на захтјев овлашћеног правног лица.

7. Ово рјешење биће објављено на интернет страници Министарства за просторно уређење, уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске.

Образложење

Дана 18.12.2024. године, „РАДИС“ д.о.о. Источно Ново Сарајево, Јована Дучића 16, Лукавица обратио се овом министарству са захтјевом, број 3462-12/24, за ревизију дозвола за мониторинг квалитета ваздуха.

Уз захтјев је приложена документација прописана чланом 3. став 1. Правилника о условима за издавање дозволе за мониторинг квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Српске“, бр. 03/18, 57/18 и 63/19), и то овјерене копије: Рјешења о регистрацији, број 061-0-Peg-24-000457 од 25.10.2024. године, Окружног привредног суда у Источно Сарајево, Сертификата о акредитацији, број ЛИ-202-01 од 20.12.2023. године (прва акредитација 22.03.2022. године), Института за акредитовање Босне и Херцеговине, као и доказ о уплаћеној административној такси, сходно одредбама Закона о административним таксама („Службени гласник Републике Српске“, бр. 100/11, 103/11, 67/13 и 123/20).

Цијенећи доказе приложене уз предметни захтјев, овај орган је утврдио да „РАДИС“ д.о.о. Источно Ново Сарајево, Јована Дучића 16, Лукавица испуњава услове који се односе на кадар, опрему и простор, те су исти технички оспособљени према захтјевима стандарда BAS EN ISO/IEC 17025:2018, у складу са Законом о акредитовању Босне и Херцеговине, за обављање испитивања ваздуха (квалитет ваздуха), те да је правно лице регистровано за обављање послова мониторинга квалитета ваздуха.

С тим у вези, овај орган је утврдио да правно лице „РАДИС“ д.о.о. Источно Ново Сарајево, Јована Дучића 16, Лукавица испуњава услове за добијање дозволе за мониторинг квалитета ваздуха, те је сходно наведеном одлучено као у диспозитиву овог рјешења, у складу са чланом 59. став 1. Закона о заштити ваздуха и чланом 3. став 2. Правилника о условима за издавање дозволе за мониторинг квалитета ваздуха.

Сходно Закону о заштити ваздуха, овлашћено правно лице којем је издата дозвола дужно је обављати послове мјерења квалитета ваздуха у складу са Уредбом о условима за мониторинг квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Српске“, број 124/12) и Уредбом о вриједностима квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Српске“, број 124/12).

У складу са чланом 13. став 4. Закона о заштити ваздуха, овлашћено правно лице, којем је издата дозвола, дужно је податке о резултатима мјерења доставити Републичком хидрометеоролошком заводу Републике Српске.

У складу са Законом о административним таксама („Службени гласник Републике Српске“ бр. 100/11, 103/11, 67/13 и 123/20), подносилац захтјева уплатио је административну таксу у износу од 150,00 КМ.

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU KVALITETA AMBIJENTALNOG VAZDUHA

У складу са чланом 63. Закона о заштити ваздуха утврђено је да се ревизија рјешења врши једном годишње, а поступак ревизије се покреће по службеној дужности или на захтјев овлашћеног правног лица.

Ово рјешење биће објављено на интернет страници Министарства за просторно уређење, уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске.

Ово рјешење је коначно у управном поступку, те против њега није допуштена жалба, али се може покренути управни спор подношењем тужбе Окружном суду у Бањој Луци у року од 30 дана од пријема овог рјешења. Тужба се предаје у два истоветна примјерка таксирана са 100 КМ судске таксе непосредно Суду или му се препоручено шаље поштом.

Уз тужбу се прилаже ово рјешење у оригиналу или препису.

Достављено:

- ① „РАДИС“ д.о.о.
Јована Дучића 16, Лукавица
71123 Источно Ново Сарајево
2. Републичка управа за инспекцијске послове,
Трг Републике Српске број 8, Бања Лука
3. Евиденцији
4. а/а

	IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU KVALITETA AMBIJENTALNOG VAZDUHA	

PREDMET IZVJEŠTAJA	IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU KVALITETA AMBIJENTALNOG VAZDUHA
PODACI O LABORATORIJU	LABORATORIJA ZA ISPITIVANJE KVALITETA ZRAKA, NIKOLE TESLE DO BROJA 53 ISTOČNO SARAJEVO
NARUČILAC	NAZIV I ADRESA KUPCA “AGIP”d.o.o., BRČKO „Gornja Skakava” - BRČKO KONTAKT OSOBA 063 771-710
LOKACIJA I DATUM MJERENJA	“AGIP”d.o.o., BRČKO „Gornja Skakava” – BRČKO FARMA ZA TOV JUNADI-objekat intenzivnog uzgoja 17.10.2025.
BROJ IZVJEŠTAJA	1045-10/25
RADNI TIM (sa potpisom)	Marko Muharemović, dipl.ing.polj. Maja Marjanović, mr.bio.
PODACI O OSOBI KOJA JE ODOBRILA IZVJEŠTAJA (sa potpisom)	TEHNIČKI RUKOVODILAC LABORATORIJE Marijana Muharemović, mr.inž.hem.
NAZIV PRAVNOG SUBJEKTA	RADIS D.O.O. PJ RADIS INSTITUT MP

KRATAK SADRŽAJ

1.	UVOD	7
2.	AEROZAGAĐENOST	7
	<i>OKSIDI AZOTA I NJIHOV UTICAJ .....</i>	<i>8</i>
	<i>OZON I NJEGOVO UTICAJ .....</i>	<i>8</i>
	<i>OKSIDI SUMPORA U ATMOSFERI I NJIHOV UTICAJ .....</i>	<i>9</i>
	<i>OKSIDI UGLJENIKA I NJIHOV UTICAJ .....</i>	<i>10</i>
	<i>UTICAJ ČESTICA U VAZDUHU NA SUNČEVU RADIJACIJU, KLIMU I VEGETACIJU .....</i>	<i>10</i>
	<i>UTICAJ ČESTICA VAZDUHA NA RESPIRATORNI SISTEM ČOVJEKA, TOKSIČNOST .....</i>	<i>11</i>
3.	RADNI ZADATAK	13
4.	MJERNI INSTRUMENTI I METODE MJERENJA	14
5.	PRIMJENJENI PROPISI I STANDARDI	15
6.	REZULTATI LABORATORIJSKIH ISPITIVANJA	17
7.	IZJAVA O REZULTATIMA ISPITIVANJA	30
8.	PRILOZI	31

1. UVOD

U procesu svoje djelatnosti čovjek mijenja okolinu kako u kvalitativnom tako i u kvantitativnom pogledu. Svojim središnjim položajem u prirodi, svojom inteligencijom, čovjek je snažnije izmijenio svoju životnu sredinu nego bilo koja druga vrsta. Potčinjavajući prirodu svojim potrebama čovjek je u životnoj sredini izazvao negativne promjene koje posredno ili neposredno utiču i na njega samoga. Te promjene se ogledaju kroz promjene kvaliteta vazduha, zemljišta i vode.

U cilju što efikasnije zaštite životne sredine, u svijetu, pa i kod nas, poklanja se sve veća pažnja, zbog čega je donešen čitav niz Direktiva, Zakona, Pravilnika, Uredbi i drugih propisa koji regulišu ovu materiju.

Prema Pravilniku o graničnim i ciljanim vrijednostima kvaliteta zraka, pragovima informiranja i uzbune Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik“ Brčko distrikta BiH br. 18/11), odgovorna lica pogona koji su značajniji zagađivači vazduha uspostavljaju monitoring praćenja kvaliteta vazduha s ciljem pribavljanja podataka za pravilno vođenje tehnologije (izbor uređaja za prečišćavanje izduvnih otpadnih gasova, povećanje visine dimnjaka, dislociranje postrojenja i preduzimanje drugih mjera za smanjenje zagađenja).

Na lokaciji **FARMA ZA TOV JUNADI - objekat intenzivnog uzgoja** koja je u vlasništvu **“AGIP” d.o.o., BRČKO**, izvršeno je mjerenje imisionih koncentracija u vazduhu u cilju utvrđivanja stanja kvaliteta vazduha. Za potrebe definisanog mjerenja korištena je mobilna ekološka laboratorij (MEL).

Obaveza je bila izvršiti mjerenja imisijskih koncentracija relevantnih pokazatelja kvaliteta vazduha što je uključivalo: mjerenje imisijskih koncentracija NO₂, NO, NO_x, O₃, SO₂, CO i PM₁₀ i mikroklima.

Mjerenje kvaliteta vazduha obavljeno je **17.10.2025. godine 09:00 – 12:00 sati**.

2. AEROZAGAĐENOST

Zagađenje životne sredine i problemi koji se javljaju u vezi s tim najčešće su povezani sa zagađenjem vazduha. Vazdušni omotač Zemlje- atmosfera dostiže do oko 970 km visine a nastao je nakon nastanka zemlje oslobađanjem gasova iz njene utrobe i različitim procesima koji su se dešavali na njenoj kori.

Normalni prirodni uslovi su milenijumima omogućavali ugodan život čovjeka, a biosfera je bila dovoljno moćna da neutrališe negativne posljedice svih čovjekovih aktivnosti. Međutim u ovom vijeku, zbog nekontrolisanog tehnološkog razvoja, velikog iscrpljivanja prirodnih resursa, nekontrolisanog porasta stanovništva, kao i nedovoljnog znanja i ekološke etike, u prirodnu sredinu se emituju ogromne količine otpadaka, degradirajući je. Intenzivno zagađivanje životne sredine u zadnjim decenijama kao da se približava kritičnoj tački. To može dovesti do poremećaja u biosferi sa nesagledivim posljedicama.

Obezbeđenje potrebnog kvaliteta vazduha postiže se dovođenjem u granice, prema važećim zakonskim propisima koji definišu granične vrijednosti količina štetnih materija koje se ispuštaju iz izvora zagađivanja. Regulisanjem načina i mjesta njihovog izbacivanja (emisije), izborom goriva, upotrebom specifičnih aditiva, ugradnjom prečištača, zabranom rada, a za

nova postrojenja uz izbor odgovarajuće tehnologije i lokacije, te ugradnjom uređaja za zaštitu vazduha od zagađenja u skladu sa planiranim kvalitetom vazduha i savremenom tehnikom, postiže se navedeni cilj.

OKSIDI AZOTA I NJIHOV UTICAJ

Pod azotnim oksidima smatra se smješa azotnih oksida među kojima najveću biološku aktivnost ispoljavaju azotmonoksid (NO), azotdioksid (NO₂) i azottetraoksid (N₂O₄).

U prirodi ovi gasovi nastaju u vulkanima, prate grmljavine i djelovanje bakterija sa organskim jedinjenjima.

U urbanim sredinama nalaze se u visokim koncentracijama. Nastaju u znatnoj količini pri sagorijevanju uglja, papira, drveta, naročito u slučajevima požara. Značajan izvor im je saobraćaj, naročito pri sagorijevanju dizel goriva u motorima vozila. Motorna vozila u izduvnim gasovima ispuštaju istovremeno azotdioksid i azotmonoksid. Azotmonoksid se vrlo brzo u vazduhu oksidiše u azotdioksid, sporo u reakcijama sa kiseonikom, a mnogo brže u reakcijama sa ozonom kao oksidansom. Zbog toga su u blizini izvora azotnih oksida niske koncentracije ozona.

U proizvodnim uslovima azotni oksidi nastaju pri fermentaciji u silosima, gdje je u smješi gasova najviše zastupljen azotdioksid. Nastaju još i kao rezultat poroizvodnih uslova pri proizvodnji azotne kiseline, eksploziva, nitrata, vještačkih đubriva, u industriji anilinskih boja, celuloida, fotografskih filmova, pri elektrozavarivanju, eksploziji mina, pri djelovanju azotne kiseline na organske materije.

Nitrozni gasovi prodiru u organizam putem respiratornog sistema gdje na vlažnoj sluznici grade azotnu i azotastu kiselinu. Zbog njihove slabe rastvorljivosti u vodi, ovaj proces se odigrava više u donjim nego u gornjim respiratornim putevima. Uglavnom se pojavljuju nadražajni efekat na gornjim disajnim putevima i konjunktivama očiju: grebanje, suzenje i pečenje u očima, grebanje, pečenje u nosu i grlu i nadražajni kašalj. Ponekad se javlja i bol iza grudne kosti, glavobolja i povraćanje sa otežanim disanjem u vidu nemogućnosti udaha.

Do 30 µg/m³ azotnih oksida u vazduhu svrstavaju vazduh u neznatno zagađen vazduh, a više od 60 µg/m³ predstavlja zonu kritične zagađenosti.

OZON I NJEGOVA UTICAJ

Ozon je gas sastavljen od tri atoma kiseonika koji nastaje djelovanjem ultravioletne svjetlosti na molekularni kiseonik. Nalazi se u stratosferi (u količini od oko 10 ppm-dijelova na milion) i u troposferi (1 ppm) kao prirodan sastojak.

U atmosferu dolazi iz različitih procesa na taj način što se stvara iz isparljivih organskih komponenti i azotnih oksida: pri zagrijavanju električnim lukom, iz izduvnih gasova motora sa unutrašnjim sagorijevanjem, stvara se pri korišćenju električne opreme visoke voltaže, pri električnom pražnjenju, korišćenju lampi sa živom, štampanju na plastičnim površinama u grafičkoj djelatnosti, pri prečišćavanju voda, pri procesima bijeljenja u tekstilnoj i drugoj industriji, pri fotokopiranju i sl.

Ozon je visokoreaktivno sredstvo. Ispoljava svojstva slobodnih radikala jer sadrži dva nesparena elektrona. U kontaktu sa tečnošću u disajnom i drugim sistemima stvara slobodni hidroksilradikal (OH) koji je jedan od najaktivnijih hemijskih oksidanata. Kao slobodni radikal ozon izaziva lipidnu peroksidaciju i oksidaciju tiolskih, amino i proteinskih grupa ćelija. Ispoljava jako iritativno djelovanje na sluznice očiju i gornjih disajnih puteva.

U nižim koncentracijama djeluje na aktivnost enzima. U visokim koncentracijama izaziva poremećaje primarnih oksidativnih reakcija, ometa primarne i sekundarne odbrambene mehanizme. Kod blage izloženosti nižim koncentracijama ozona javlja se nadražaj sluznice očiju i gornjih disajnih puteva u vidu suženja, pečenja u očima, grebanja u grlu, stezanje iz grudne kosti i bol u vidu žarenja ili razdiranja u grudima koji se pojačava pri inspirijumu, a smanjuje pri ekspirijumu i dovodi do neproduktivnog kašlja.

Pri izlaganju višim koncentracijama nastaje dispneja, cijanoza i plućni edem. Dugotrajna ekspozicija ozonu smanjuje plućne funkcije. Pogoduje razvoju hronične opstruktivne bolesti pluća. Uredbom o graničnim vrijednostima vazduha nije data granična vrijednost za ozon u vanjskoj sredini, već je data granica od $150 \mu\text{g}/\text{m}^3$ koja se ne smije prekoračiti više od 21 puta u kalendarskoj godini za period uzorkovanja od 8 časova.

OKSIDI SUMPORA U ATMOSFERI I NJIHOV UTICAJ

Sumpordioksid je klasičan polutant u sastavu aerozagađenja. Izvori sumpordioksida u prirodi su vulkani iz kojih se emisija sumpora rasprostire globalno po cijeloj planeti. Jedinjenja sumpora antropogenog porijekla u najvećem obimu nastaju izgaranjem fosilnih goriva i iz pojedinih industrijskih procesa.

Sumpor dioksid je bez boje, ne gori niti stvara eksplozivne smješe. Oštrog je mirisa (većina ljudi ga može osjetiti već kod njegovih koncentracija u vazduhu od 1ppm). Dobro se rastvara u vodi (11,3 g/100 ml vode na sobnoj temperaturi). Sumporni oksidi, kao što su sumpordioksid (SO_2), sumpor-trioksid (SO_3), sulfatna kiselina (H_2SO_4), sulfitna kiselina (H_2SO_3) i soli ovih kiselina su uobičajeni polutanti koji se nalaze u vazduhu.

Sa stanovišta aerozagađenosti, važne su one reakcije sumpor-dioksida u atmosferi pri kojima nastaju SO_3 , H_2SO_4 ili soli sulfatne kiseline. Ove reakcije mogu biti fotohemijske ili katalitičke. Sumpor-dioksid na sobnoj temperaturi može da reaguje i kao oksidirajuće sredstvo.

Sumpor-dioksid u kontaktu sa vegetacijom može da izazove dva tipa oštećenja lista: akutno i hronično oštećenje. Akutno oštećenje, izazvano relativno kratkim uticajem većih koncentracija sumpor-dioksida, manifestuje se u oštećenju ćelija koje se suše. Bolest se ispoljava promjenom boje, koja postaje slična slonovači, a ponekad se mijenja do tamnocrvene.

Najvažniji dio efekata sumpordioksida na zdravlje ispoljava se na respiratornom sistemu. Akutna trovanja nastaju pri udisanju velikih koncentracija sumpordioksida i manifestuju se iritacijom očiju, nosa, grla, gornjih disajnih puteva u vidu grebanja i pečenja u očima, pojačanost suženja, suvim nadražajnim kašljem, bolovima u grudima, tahikardijom i otežanim disanjem. Pri niskim koncentracijama u dugotrajnoj ekspoziciji, javlja se nadražaj gornjih disajnih puteva, kože, i sluzokože očiju.

Koncentracija sumpordioksida u vazduhu do $30 \mu\text{g}/\text{m}^3$ smatra se neznatnim zagađenjem, a preko $90 \mu\text{g}/\text{m}^3$ predstavlja zonu kritične zagađenosti prema Uredbi o kvalitetu vazduha.

OKSIDI UGLJENIKA I NJIHOV UTICAJ

Ugljenmonoksid je gas malo lakši od vazduha i produkt je nepotpunog sagorijevanja organskih materija. U prirodi nastaje iz primarne oksidacije metana u vazduhu i emisijom iz okeana.

U industriji nastaje u svim procesima gdje se odigrava nepotpuna oksidacija materija koje koje sadrže ugljenik (metalurgija, plinare, destilacija uglja, drveta, nafte, rudnici uglja, proizvodnja papira itd.) Ugljenmonoksid je najraširenije zagađenje životne sredine u industrijskim regijama i u urbanom području.

U organizam ulazi udisanjem, brzo prolazi alveolokapilarnu membranu u plućima i veže se za hemoglobin u eritrocitu istiskujući kiseonik. Takav karboksihemoglobin nije u stanju da prenosi kiseonik, niti da daje kiseonik tkivima. Osim toga ugljenmonoksid otežava odavanje preostalog kiseonika, vezanog za hemoglobin, pa se ni ta količina kiseonika ne može efikasno iskorištavati u tkivu. Uz povećan parcijalni pritisak ugljenmonoksida može da dođe do sniženja parcijalnog pritiska ugljendioksida, što uslovljava porast pH krvi a to povećanje još više otežava odavanje kiseonika iz krvi u tkiva. Ugljenmonoksid nema direktno djelovanje na respiratorni sistem nego djeluje posrednim putem tako što ometa prenos kiseonika i njegovo odavanje tkivima.

Do 1000 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ ugljenmonoksida u vanjskoj sredini, vazduh čini neznatno zagađenim, a preko 4000 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ predstavlja zonu kritične zagađenosti.

UTICAJ ČESTICA U VAZDUHU NA SUNČEVU RADIJACIJU, KLIMU I VEGETACIJU

Čestice u vazduhu imaju značajan uticaj na vremenske prilike u blizini zemljišta. One utiču na intenzitet solarne radijacije koja doseže do zemljišta. Čestice rasipaju sunčeve zrake u različite talasne dužine, zavisno od veličine čestica, njihove koncentracije, njihove prirode i dr., a dio sunčeve radijacije često apsorbuju. Izmaglice u atmosferi, kao posljedica zagađenja vazduha, može da bude tako velika da se sunce pojavljuje kao crveno, mada nema oblaka, što je poseban slučaj kod izlaska i zalaska sunca.

Što se tiče ukupne radijacije sunca, računa se da gradska područja primaju manje za 20% sunčevih zraka, nego vangradska područja. Razlog tome je djelovanje čestica vazduha, koje rasipaju, a time i smanjuju sunčevu radijaciju, posebno smanjuju intenzitet ultraviolettne radijacije koja pada na zemlju. Vidljivost se, globalno posmatrano smanjuje usljed prisustva čestica u vazduhu. Smanjenje intenziteta svjetlosti radijacije koja prolazi kroz vazduh do zemljišta uzrokuje dva optička efekta vezana za molekule vazduha i čestice u vazduhu:

- sorpcija svjetlosne energije i
- rasipanje svjetlosti.

Čvrste čestice mogu djelovati i kao fitotoksikanti, jer se talože na zelenom listu, cvijetu ili granama. Aerosoli sumporne kiseline mogu da se natalože na listovima biljaka i tako izvrše veoma štetan uticaj.

Čvrste čestice zajedno sa prisutnim komponentama (molekulima) u vazduhu stvaraju čestice većeg obima, odnosno čvrste čestice, koje služe kao jezgra oko kojih se stvaraju ili kristali ili kapljice (npr. stvaranje magle zbog zasićenja vodenom parom uz prisustvo čvrstih čestica u vazduhu). Vazduh u kome je prisutna čista vodena para, bez čestica, treba da je prezasićen da bi se stvorila kondenzovana faza. Razlog tome je velika energetska barijera što dijeli molekule koje se nalaze u stanju pare. Tu barijeru je neophodno savladati da bi došlo do stvaranja većih agregata, u ovom slučaju kapljice vode. Međutim, ukoliko su prisutne čestice, na njihovoj površini se stvara tanki sloj adsorbovanih molekula, tako da se na taj sloj vežu i druge prisutne molekule. To je pojava nukleizacije. To je posebno izraženo u urbanim područjima, gdje je česta pojava magle, direktna posljedica ovog efekta. Područja sa većim sadržajem čestica u vazduhu su i sa većom količinom padavina.

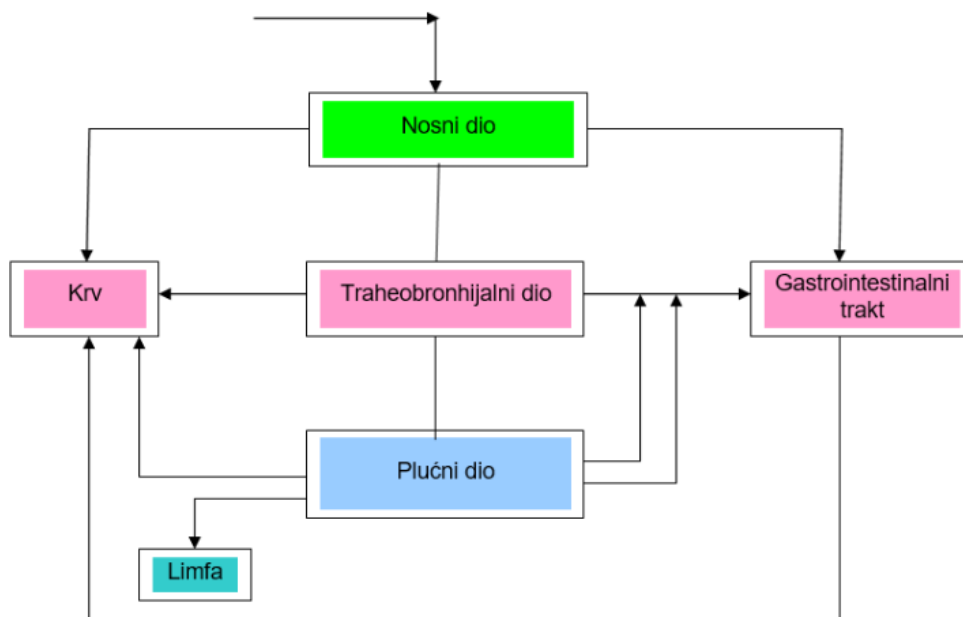
UTICAJ ČESTICA VAZDUHA NA RESPIRATORNI SISTEM ČOVJEKA, TOKSIČNOST

U urbanim sredinama ekspozicija čovjeka česticama iz vazduha može prouzrokovati oštećenje zdravlja. Čestice ulaze u ljudsko tijelo putem organa za disanje (respiratorni sistem). Zbog toga može doći do direktnog oštećenja respiratornog organa ili do oštećenja drugih organa, posredno. Deponovanje čvrstih čestica u respiratornom sistemu dešava se zbog inercionih sudara čestica sa tkivom, usljed adhezije, gravitaciog taloženja i kao posljedica difuzije. Čestice većeg promjera i mase, lakše se deponuju i zadržavaju u respiratornom sistemu.

UTICAJ ČESTICA IZ VAZDUHA NA LJUDE I MATERIJALE

Unošenje ovih jedinjenja u respiratorni sistem pri udisanju zavisi od veličine čestica nosača. Ova jedinjenja ne mogu brzo eluirati sa česticama čađi malog promjera. Čestice sa prosječnim dijametrom, koji je manji od $0,04\ \mu\text{m}$, zbog velike moći adsorpcije, mogu potpuno da adsorbuju polinuklearne arnotaske ugljovodonike. Međutim sa česticama čiji su promjeri veći od $0,04\ \mu\text{m}$, uz pomoć rastvarača oslobađaju se ova jedinjenja.

Brzina oslobađanja jedinjenja se povećava sa povećanjem veličine čestice. Samim tim, unošenje čvrstih čestica većeg promjera sa polinuklearnim aromatskim ugljovodonicima u respiratorni sistem čovjeka, može da dovede do pojave kancera pluća ili nekog drugog organa. Na slijedećoj šemi dat je prikaz deponovanja čvrstih čestica u respiratornom traktu (prema modelu *Task Group Lung Dynamics*).

Slika br. 1. Šematski prikaz deponovanja čvrstih čestica u respiratornom traktu (prema modelu Task Group Lung Dynamics)

Model na predhodnoj slici pokazuje kako čestice iz vazduha, pored direktnog uticaja na respiratorni sistem, mogu putem krvi mnogo ozbiljnije djelovati i na druge vitalne organe čovjeka. Uzroci oboljenja i drugih organa od kancera, osim pluća, mogu se tražiti dakle, i među polutantima koji se pojavljuju u vazduhu.

Čestice iz vazduha mogu mehanički i hemijski uticati i na materijale. Priroda i nači tih uticaja zavisi od hemijske aktivnosti čestica i prirode materijala. Hemijsku razgradnju materijala vrše tako što predstavljaju nukleuse za gasove ili jake kiseline, koje nose sa sobom ili prosto, svojom korozivnom aktivnošću. Čestice iz vazduha ubrazavaju koroziju čelika, željeza i drugih materijala.

Čvrste čestice u atmosferi negativno djeluju i na građevinske objekte. One a naročito čađ, formiraju na zidu, cigli, mermeru, kamenu, staklu, sloj koji se teško ispira kišom, tako da pored razarjućeg učinka, to ima i uticaj i na estetski izgled.

3. RADNI ZADATAK

Za ocjenu kvaliteta vazduha na lokaciji **FARMA ZA TOV JUNADI - objekat intenzivnog uzgoja** koja je u vlasništvu **“AGIP” d.o.o., BRČKO**, obavljeno je jednočasovno mjerenje imisiskih koncentracija vazduha na **dva mjerna mjesta**, pomoću mobilne stanice opremljene odgovarajućim mjernim analizatorima za kvalitet vazduha u skladu sa Pravilnikom o graničnim i ciljanim vrijednostima kvaliteta zraka, pragovima informiranja i uzbune Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik“ Brčko distrikta BiH br. 18/11).

Mjerenje kvaliteta vazduha obuhvatilo je sljedeće parametre:

Azotovi oksidi	NO; NO ₂ ; NO _x
Ozon	O ₃
Sumpordioksid	SO ₂
Ugljenmonoksid	CO
Suspendovane čestice	PM ₁₀ (*)
Mikroklima	

Slika br.2. Satelitski snimak lokacije (Izvor: Google Earth)

Koordinate¹ mjerne pozicije:

- 44° 48' 10" N
- 18° 35' 53" E

Imjerene vrijednosti mikroklimatskih parametara:

- Temperatura: 17,13 °C
- Pritisak: 1099,77 mbar
- Brzina vjetra: 0,35 m/s
- Smjer vjetra: 156,429 stepeni
- Relativna vlažnost: 50,33 %

(*) neakreditovana metoda

¹ Izvor: Google Earth

**IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU
KVALITETA AMBIJENTALNOG
VAZDUHA**

4. MJERNI INSTRUMENTI I METODE MJERENJA

Tabela br. 1. Pregled mjernih instrumenata i metode mjerenja

RB	NAZIV MJERNE/ ISPITNE OPREME	PROIZVOĐAČ	TIP	MJERNI OPSEG	METODA MJERENJA	BROJ CERTIFIKATA O KALIBRACIJI
1	Analizator NO/NO ₂ /NO _x	HORIBA, JAPAN	APNA-370	NO: 0- 1200 µg/m ³ (0- 960 ppb) NO ₂ : 0- 500 µg/m ³ (0- 260 ppb)	BAS EN 14211:2013 hemiluminiscencija	eLab 25/148
2	Analizator O ₃	Thermo	49c	0- 500 µg/m ³	BAS EN 14625:2013 ultravioletna fotometrija	eLab 25/150
3	Analizator SO ₂	HORIBA, JAPAN	APSA-370	0-1000 µg/m ³	BAS EN 14212:2013 ultravioletna fluorescencija	eLab 25/147
4	Analizator CO	HORIBA, JAPAN	APMA-370	0- 100 mg/m ³	BAS EN 14626:2013 nedisperzivna infracrvena spektroskopija infracrvenu apsorpciju (NDIR).	eLab 25/149
5	Gravimetrijski uzorkivač čvrstih čestica. PM _x (*)	DADO LAB	GIANO	///	BAS EN 12341:2015 Standardna gravimetrijska metoda	SQ112A120230155
6	Set za meteorologiju (*)	EVA	EVA 700	Temperatura -40°C+70°C Relativna vlažnost 0-100% Brzina vjetra 0-60m/s Pravac vjetra 0-359,9° Pritisak vazduha 500 hPa – 1100 hPa	Optoelektronička	

(*) neakreditovana metoda

Za mjerenje NO, NO₂ i ukupnih azotnih oksida u vazduhu (NO_x) u vazduhu korišten je instrument *APNA-370* proizveden od strane *HORIBA* a koji za mjerenje koristi hemiluminescenciju, referentna metoda prema standardu BAS EN 14211.

Za mjerenje O₃ u vazduhu korišten je instrument *49c* proizveden od strane *THERMO* koji za mjerenje koristi metod *UV* fotometrije, referentna metoda prema standardu BAS EN 14625.

Za mjerenje SO₂ u vazduhu korišten je instrument *APSA-370* proizvođača *HORIBA* koji za mjerenje koristi metod ultravioletne fluorescencije, referentna metoda prema standardu BAS EN 14212.

Za mjerenje CO u vazduhu korišten je instrument *APMA-370* proizvođača *HORIBA* koji za mjerenje koristi metod metodu infracrvenu apsorpciju (*NDIR*). referentna metoda prema standardu BAS EN 14626.

Za mjerenje koncentracija PM₁₀ (* neakreditovana metoda) u vazduhu korišten je instrument Sekventni uzorkivač PM_x koji za mjerenje koristi referentnu metodu prema standardu BAS EN 12341:2015.

Za mjerenje mikroklimatskih parametara u vazduhu korišten je instrument *EVA 700* (* neakreditovana metoda).

5. PRIMJENJENI PROPISI I STANDARDI

Tokom mjerenja i vrednovanja podataka dobijenih monitoring mjerenjem korišteni su sljedeći zakoni i pravilnici:

- Zakona o zaštiti životne sredine Brčko distrikta BiH (Sl.gl.Brčko distrikta BiH Broj 32/24)
- Zakon o zaštiti vazduha Brčko distrikta BiH-prečišeni tekst (Sl.gl.Brčko distrikta BiH broj 17/22)
- Pravilnik o graničnim vrijednostima emisije zagađujućih materija u vazduh ("Službeni Glasnik Brčko distrikta BiH", broj 30/06).
- Pravilnik o monitoringu emisija zagađujućih materija u vazduh („Službeni Glasnik Brčko distrikta BiH“ broj. 30/06).
- Pravilnik o graničnim i ciljanim vrijednostima kvaliteta zraka, pragovima informisanja i uzbune, ("Službeni glasnik Brčko Distrikta" br. 18/11).

Pravilnikom o graničnim i ciljanim vrijednostima kvaliteta zraka, pragovima informiranja i uzbune Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik“ Brčko distrikta BiH br. 18/11) - u daljem tekstu Pravilnik, utvrđene su granične i ciljane vrijednosti kvaliteta zraka, pragovi informiranja i uzbune.

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU KVALITETA AMBIJENTALNOG VAZDUHA

Tabela 2. Granične vrijednosti kvaliteta vazduha

Zagađujuća materija	Period uzorkovanja	Granična vrijednost (µg/m³)	Maksimalna dopuštena vrijednost(µg/m³)
SO ₂ * (sumpor dioksid)	1 sat	350	500
SO ₂ *	24 sata	125	-
NO ₂ * (dušikov dioksid)	1 sat	200	300
NO ₂ *	24 sata	80	120
NO ₂ *	Kalendarska godina	40	60
Benzen	Kalendarska godina	5	10
LČ 10 *			
(lebdjeće čestice < 10 µm)	24 sata	50	75
Dim	Kalendarska godina	50	75
CO * (ugljični monoksid)	8 sati	10.000	16.000
O ₃ * (ozon)	8 sati	120	-
Pb (olovo) u LČ10	Kalendarska godina	0,5	1
Cd (kadmij) u LČ10	Kalendarska godina	0,005	-
Mn (mangan) u LČ10	Kalendarska godina	0,15	-
SO ₄ (sulfati) u LČ10	24 sata	30	-
SO ₄ u LČ10	Kalendarska godina	20	-
As (arsen) u LČ10	Kalendarska godina	0,006	-
Ni (nikal) u LČ10	Kalendarska godina	0,02	-
H ₂ S (vodonik sulfid)	1 sat	7	10
H ₂ S	24 sata	5	-
H ₂ S	Kalendarska godina	2	-
NH ₃ (amonijak)	24 sata	100	-
NH ₃	Kalendarska godina	30	-
LČ _{2,5} (lebdjeće čestice < 2,5 µm)	Kalendarska godina	25	30

6. REZULTATI LABORATORIJSKIH ISPITIVANJA

U cilju utvrđivanja sadržaja zagađujućih materija u vazduhu na užoj lokaciji **FARMA ZA TOV JUNADI - objekat intenzivnog uzgoja** koja je u vlasništvu **“AGIP” d.o.o., BRČKO** dana **17.10.2025. godine, 09:00 – 12:00 sati** izvršeno je mjerenje imisionih koncentracija sumpordioksida (SO₂), ugljenmonoksida (CO), ozona (O₃), azotnih oksida (NO, NO₂, NO_x) i suspendovane čestice PM₁₀* na dva mjerna mjesta i to :

MM1 na dijelu parcele udaljenijoj od puta, sa strane objekta gdje je depo za stajnjak.

MM2 na dijelu parcele bliže putu, između objekta farme i administrativnog objekta.

Mjerenje sadržaja navedenih polutanata u vazduhu obavljeno je pomoću pokretne stanice opremljene odgovarajućim analizatorima u blizini objekta.

Pregledom izmjerenih vrijednosti i upoređivanjem sa ciljanim i graničnim vrijednostima prema Pravilnikom o graničnim i ciljanim vrijednostima kvaliteta zraka, pragovima informiranja i uzbune Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik“ Brčko distrikta BiH br. 18/11) došlo se do sljedećih rezultata prikazanih u tabeli br. 3. i tabeli broj 4.

MM1 na dijelu parcele udaljenijoj od puta, sa strane objekta gdje je depo za stajnjak.

Koordinate¹ mjerne pozicije:

- 44° 48' 10" N

- 18° 35' 53" E

Mjerenje kvaliteta vazduha na MM 1 obavljeno je **07.10.2025. godine 11:00 – 12:00 sati**.

Tabela br. 3. Izmjerene imisione koncentracije mjernih parametara kvaliteta vazduha na MM 1 na samoj deponiji

Polutant	Period uzorkovanja	Ispitna metoda	Izmjerena vrijednost	Jedinica	Propisane vrijednosti	
SO ₂	1 čas	BAS EN 14212:2013 ultravioletna fluorescencija	40,89	(µg/m ³)	GV 350	MDV 500
CO		BAS EN 14626:2013 nedisperzivna infracrvena spektroskopija	0,247	(mg/m ³)	GV 10	MDV 16
O ₃		BAS EN 14625:2013 ultravioletna fotometrija	36,77	(µg/m ³)	GV 120	

NO		BAS EN	2,64	(µg/m³)	-	
NO ₂		14625:2013 ultravioletna fotometrija	11,91	(µg/m³)	GV 200	MDV 300
NO _x			14,55	(µg/m³)	-	
(*) PM ₁₀		BAS EN 12341:2015 Standardna gravimetrijska metoda	21,33	(µg/m³)	GV 50	MDV 75

GV - granična vrijednost MDV - Maksimalna dopuštena vrijednost

(*) neakreditovana metoda

MM2 na dijelu parcele bliže putu, između objekta farme i administrativnog objekta.

Koordinate² mjerne pozicije:

- 44° 48' 10" N

- 18° 35' 51" E

Mjerenje kvaliteta vazduha na MM 2 obavljeno je 17.10.2025. godine 09:00 – 10:00 sati.

Tabela br. 4. Izmjerene imisije koncentracije mjernih parametara kvaliteta vazduha na MM 2 na samoj deponiji

Polutant	Period uzorkovanja	Ispitna metoda	Izmjerena vrijednost	Jedinica	Propisane vrijednosti	
SO ₂	1 čas	BAS EN 14212:2013 ultravioletna fluorescencija	12,20	(µg/m³)	GV 350	MDV 500
CO		BAS EN 14626:2013 nedisperzivna infracrvena spektroskopija	0,308	(mg/m³)	GV 10	MDV 16
O ₃		BAS EN 14625:2013 ultravioletna fotometrija	34,90	(µg/m³)	GV 120	
NO		BAS EN 14625:2013 ultravioletna fotometrija	3,10	(µg/m³)	-	
NO ₂			10,98	(µg/m³)	GV 200	MDV 300

² Izvor: Google Earth

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU KVALITETA AMBIJENTALNOG VAZDUHA

NO _x			14,08	(µg/m ³)	-	
(*) PM ₁₀		BAS EN 12341:2015 Standardna gravimetrijska metoda	21,28	(µg/m ³)	GV 50	MDV 75

GV - granična vrijednost MDV - Maksimalna dopuštena vrijednost

(*) neakreditovana metoda

MM1 na dijelu parcele udaljenijoj od puta, sa strane objekta gdje je depo za stajnjak.

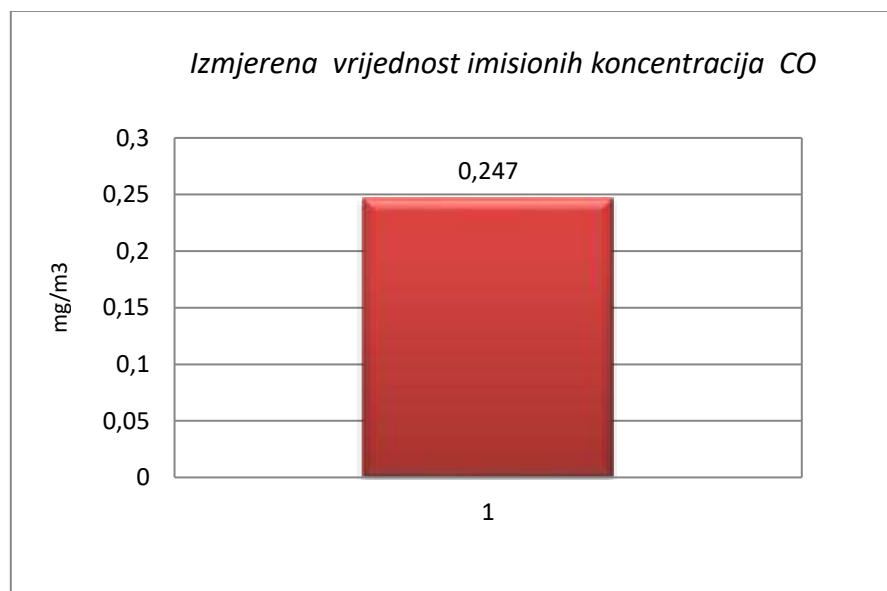
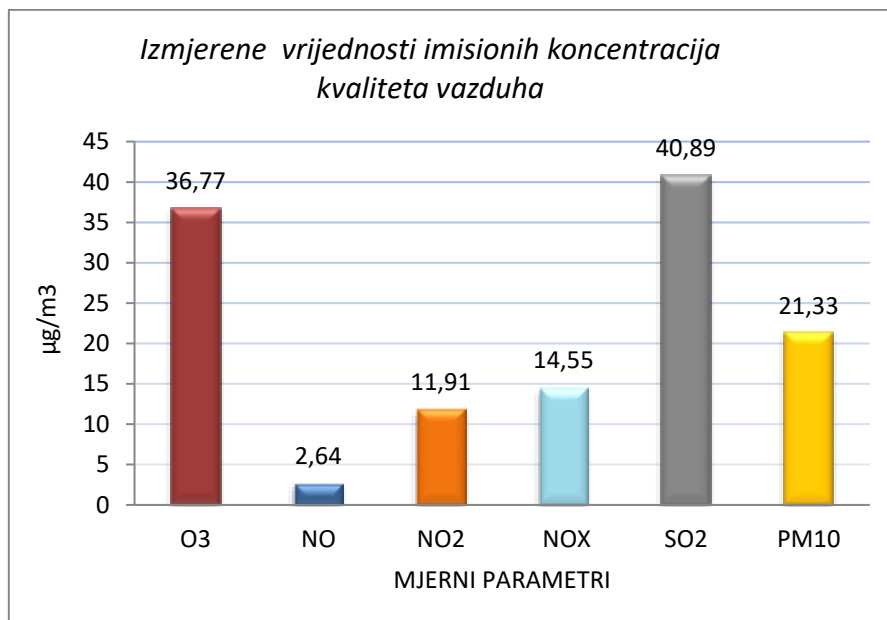

MM2 na dijelu parcele bliže putu, između objekta farme i administrativnog objekta.

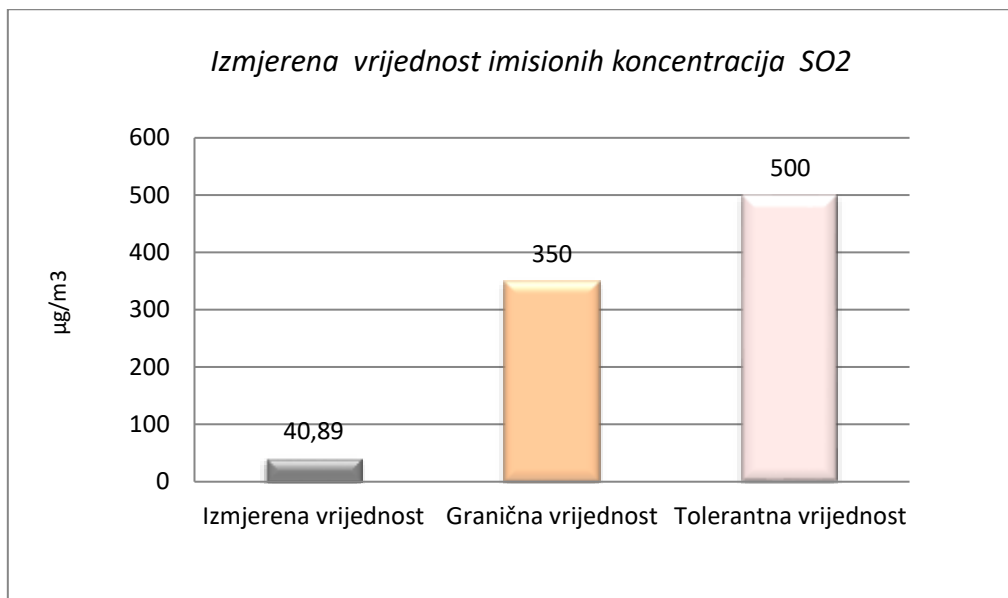
Slika br. 3. Lokacija mjernih mjesta MM 1 i MM 2

Grafički prikaz na MM 1

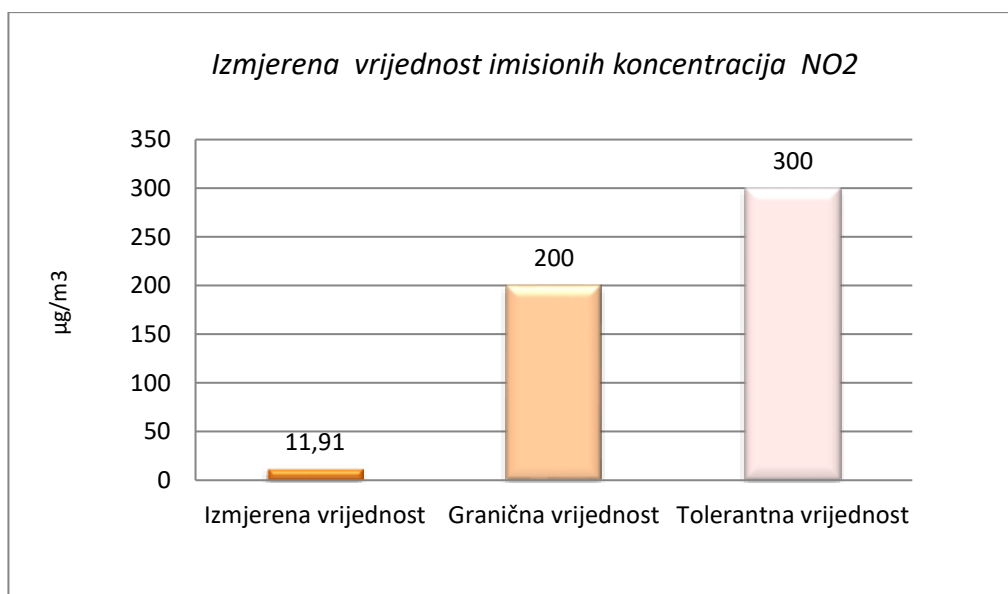

Slika br. 4.i 5. Grafički prikaz registrovanih 1h imisionih koncentracija SO2, O3, NO, NO2, NOX, PM10, CO na lokaciji mjerenja MM 1

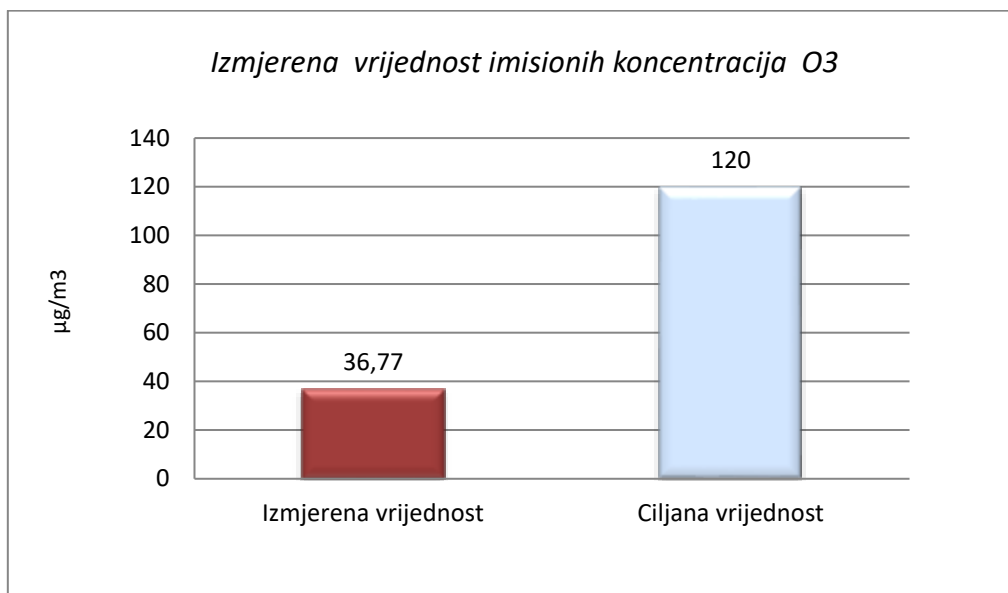

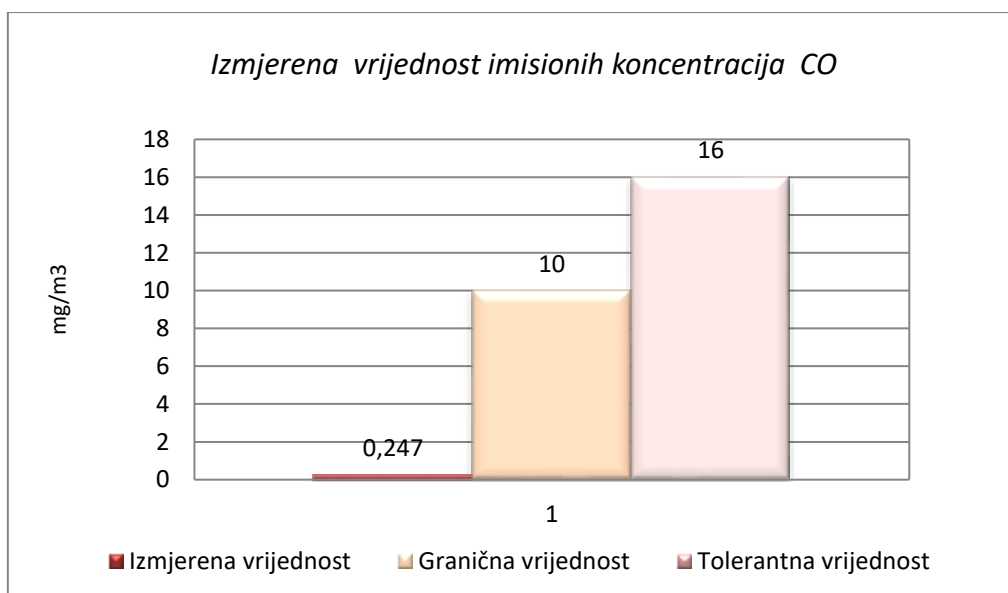
Slika br 6. Grafički prikaz registrovanih 1h imisionih koncentracija SO₂ na lokaciji MM 1 u odnosu na granične i tolerantne vrijednosti koje su propisane važećim Pravilnikom

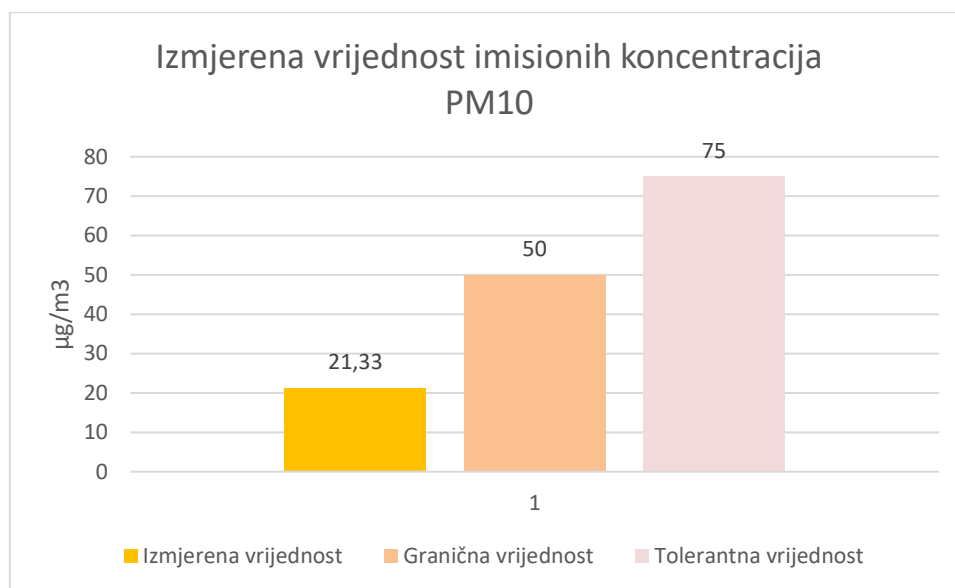
Slika br.7. Grafički prikaz registrovanih 1h imisionih koncentracija NO₂ na lokaciji MM 1 u odnosu na granične i tolerantne vrijednosti koje su propisane važećim Pravilnikom

Slika br.8. Grafički prikaz registrovanih 1h imisionih koncentracija O₃ na lokaciji MM 1 u odnosu na ciljanu vrijednost koje su propisane važećim Pravilnikom

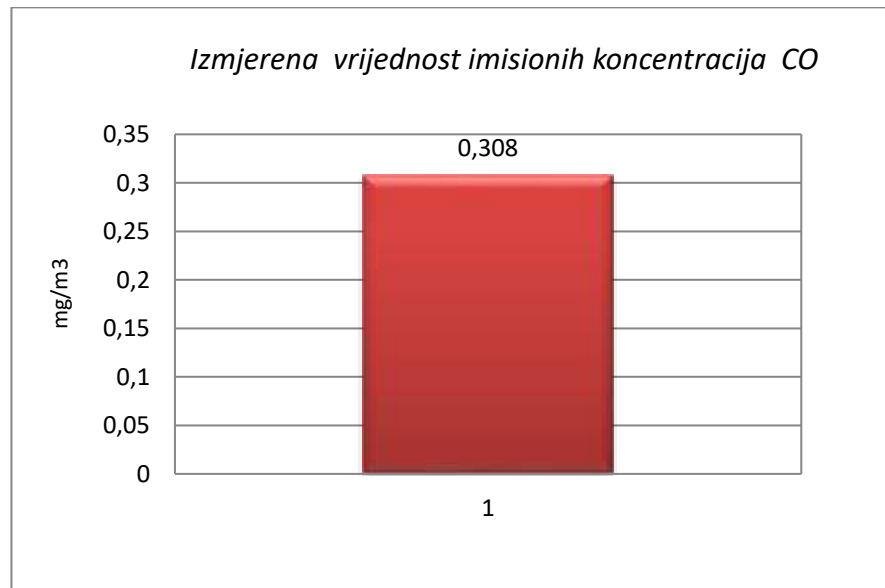
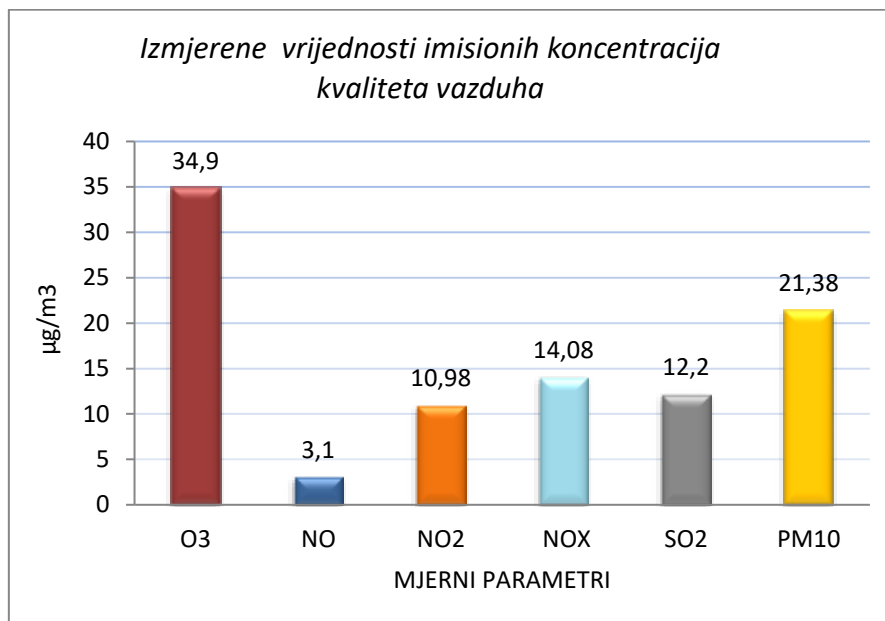

Slika br. 9. Grafički prikaz registrovanih imisijskih koncentracija CO na lokaciji MM 1 u odnosu na granične i tolerantne vrijednosti koje su propisane važećim Pravilnikom

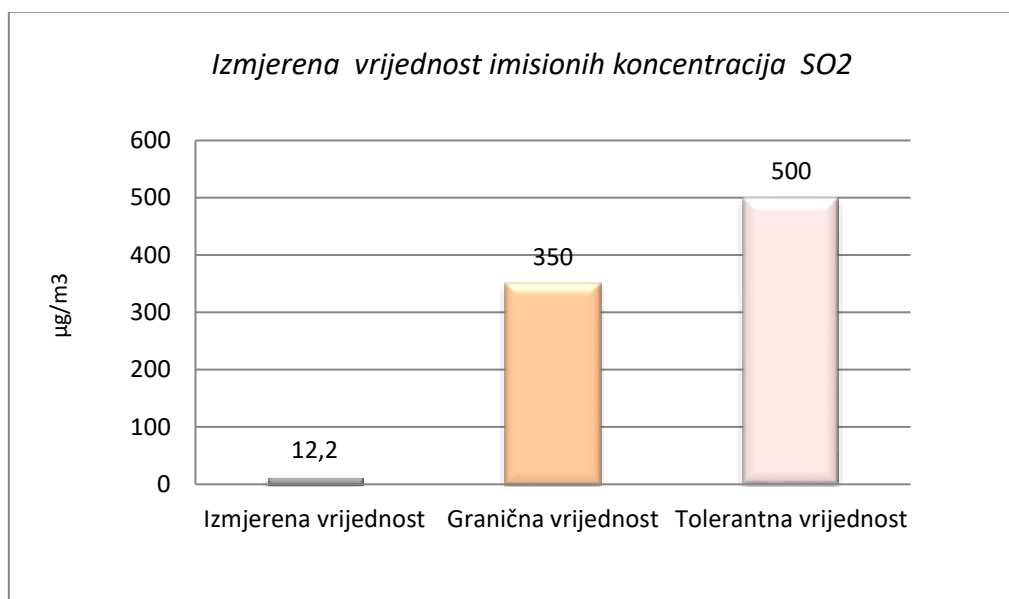

Slika br.10. Grafički prikaz registrovanih imisijskih koncentracija PM₁₀ (* neakreditovana metoda) na lokaciji MM 1 u odnosu na granične i tolerantne vrijednosti koje su propisane važećim Pravilnikom

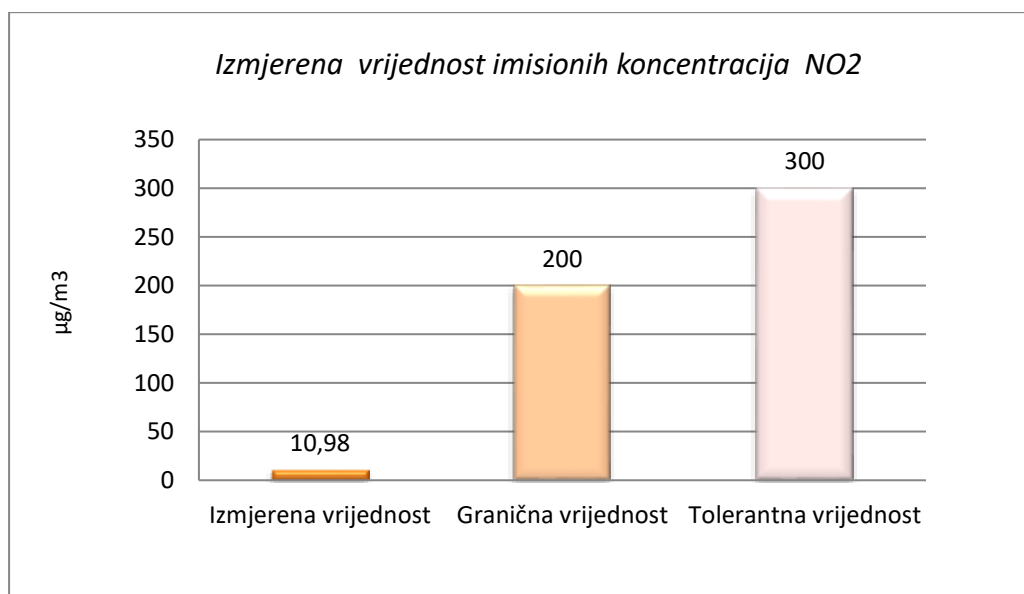
Grafički prikaz na MM 2

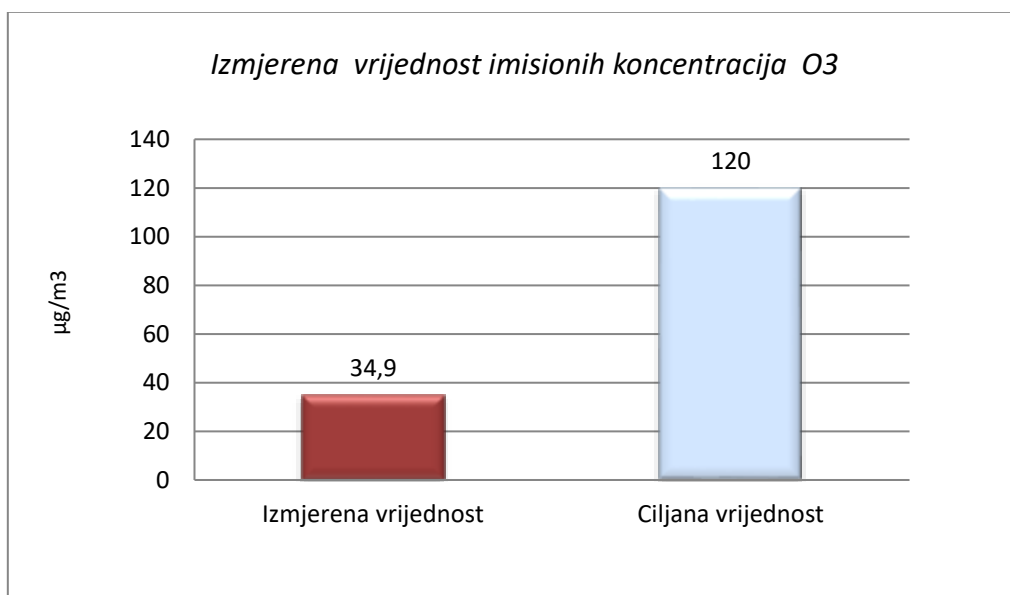
Slika br. 11.i 12. Grafički prikaz registrovanih 1h imisionih koncentracija SO2, O3, NO, NO2, NOX,PM10, CO na lokaciji mjerenja MM 2

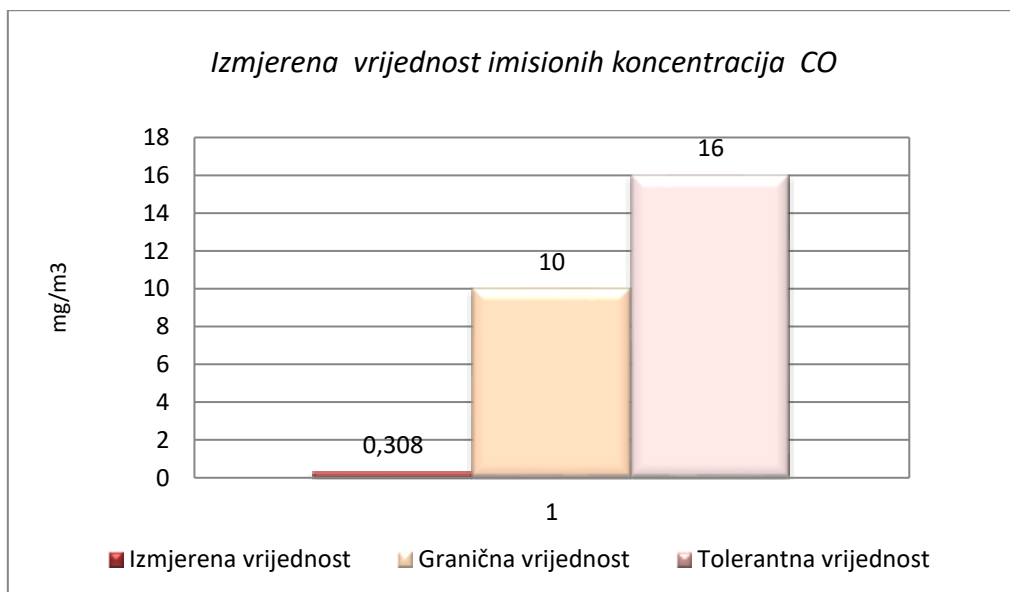
Slika br.13. Grafički prikaz registrovanih 1h imisionih koncentracija SO₂ na lokaciji MM 2 u odnosu na granične i tolerantne vrijednosti koje su propisane važećim Pravilnikom

Slika br. 14. Grafički prikaz registrovanih 1h imisionih koncentracija NO₂ na lokaciji MM 2 u odnosu na granične i tolerantne vrijednosti koje su propisane važećim Pravilnikom

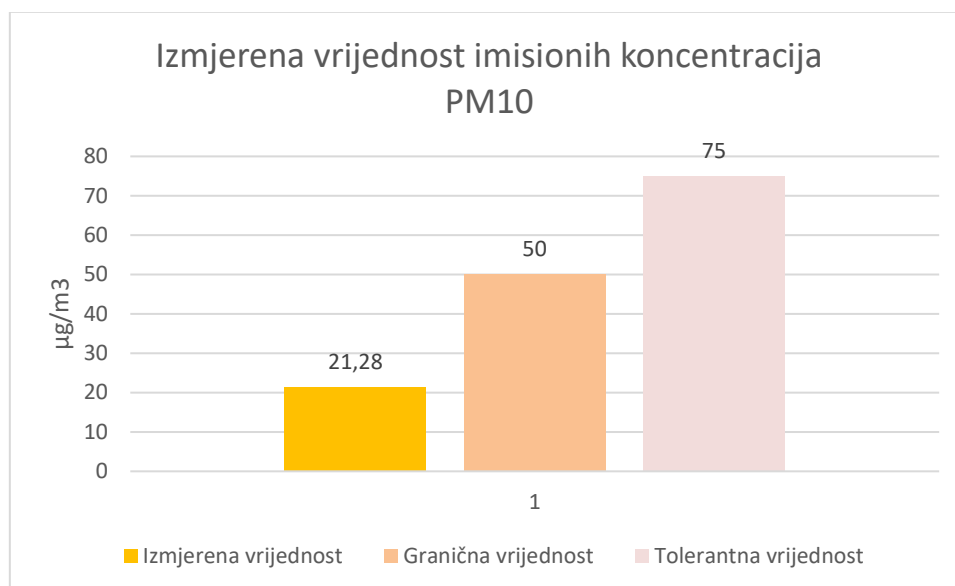

Slika br.15. Grafički prikaz registrovanih 1h imisionih koncentracija O₃ na lokaciji MM 2 u odnosu na ciljanu vrijednost koje su propisane važećim Pravilnikom

Slika br. 16. Grafički prikaz registrovanih imisijskih koncentracija CO na lokaciji MM 2 u odnosu na granične i tolerantne vrijednosti koje su propisane važećim Pravilnikom

Slika br.17. Grafički prikaz registrovanih imisijskih koncentracija PM₁₀ (* neakreditovana metoda) na lokaciji MM 2 u odnosu na granične i tolerantne vrijednosti koje su propisane važećim Pravilnikom

Slika br.18. Mikrolokacija mjernog mjesta 1

Slika br.19. Mikrolokacija mjernog mjesta 2

Slika br.20. Mjerno mjesto 1

Slika br.21. Mjerno mjesto 2

7. IZJAVA O REZULTATIMA ISPITIVANJA

Rezultati ispitivanja na MM 1

Izmjerena koncentracija SO₂ u vazduhu tokom mjernog perioda iznosila je 40,89 µg/m³ i ne prelazi propisanu graničnu vrijednost koja je data prema Pravilnikom o graničnim i ciljanim vrijednostima kvaliteta zraka, pragovima informiranja i uzbune Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik“ Brčko distrikta BiH br. 18/11).

Izmjerena koncentracija CO u vazduhu tokom mjernog perioda iznosila je 0,247 mg/m³ i ne prelazi propisanu graničnu vrijednost koja je data prema Pravilnikom o graničnim i ciljanim vrijednostima kvaliteta zraka, pragovima informiranja i uzbune Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik“ Brčko distrikta BiH br. 18/11).

Izmjerena koncentracija O₃ u vazduhu tokom mjernog perioda iznosila je 36,77 µg/m³ i ne prelazi propisanu ciljanu vrijednost koja je data prema Pravilnikom o graničnim i ciljanim vrijednostima kvaliteta zraka, pragovima informiranja i uzbune Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik“ Brčko distrikta BiH br. 18/11).

Izmjerena koncentracija NO u vazduhu tokom mjernog perioda iznosila je 2,64 µg/m³, NO₂ iznosila je 11,91 µg/m³, a NO_x 14,55 µg/m³ i ne prelazi propisanu graničnu vrijednost koja je data prema Pravilnikom o graničnim i ciljanim vrijednostima kvaliteta zraka, pragovima informiranja i uzbune Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik“ Brčko distrikta BiH br. 18/11).

Izmjerena koncentracija PM₁₀ u vazduhu tokom mjernog perioda iznosila je 21,33 µg/m³ (* neakreditovana metoda) i ne prelazi propisanu graničnu vrijednost koja je data prema Pravilnikom o graničnim i ciljanim vrijednostima kvaliteta zraka, pragovima informiranja i uzbune Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik“ Brčko distrikta BiH br. 18/11).

Rezultati ispitivanja na MM 2

Izmjerena koncentracija SO₂ u vazduhu tokom mjernog perioda iznosila je 12,20 µg/m³ i ne prelazi propisanu graničnu vrijednost koja je data prema Pravilnikom o graničnim i ciljanim vrijednostima kvaliteta zraka, pragovima informiranja i uzbune Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik“ Brčko distrikta BiH br. 18/11).

Izmjerena koncentracija CO u vazduhu tokom mjernog perioda iznosila je 0,308 mg/m³ i ne prelazi propisanu graničnu vrijednost koja je data prema Pravilnikom o graničnim i ciljanim vrijednostima kvaliteta zraka, pragovima informiranja i uzbune Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik“ Brčko distrikta BiH br. 18/11).

Izmjerena koncentracija O₃ u vazduhu tokom mjernog perioda iznosila je 34,90 µg/m³ i ne prelazi propisanu ciljanu vrijednost koja je data prema Pravilnikom o graničnim i ciljanim vrijednostima kvaliteta zraka, pragovima informiranja i uzbune Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik“ Brčko distrikta BiH br. 18/11).

Izmjerena koncentracija NO u vazduhu tokom mjernog perioda iznosila je 3,10 µg/m³, NO₂ iznosila je 10,98 µg/m³, a NO_x 14,08 µg/m³ i ne prelazi propisanu graničnu vrijednost koja je data prema Pravilnikom o graničnim i ciljanim vrijednostima kvaliteta zraka, pragovima informiranja i uzbune Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik“ Brčko distrikta BiH br. 18/11).

Izmjerena koncentracija PM₁₀ u vazduhu tokom mjernog perioda iznosila je 21,28 µg/m³ (* neakreditovana metoda) i ne prelazi propisanu graničnu vrijednost koja je data prema

	IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU KVALITETA AMBIJENTALNOG VAZDUHA	

Pravilnikom o graničnim i ciljanim vrijednostima kvaliteta zraka, pragovima informiranja i uzbune Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik“ Brčko distrikta BiH br. 18/11).

8. PRILOZI

- (certifikati za opremu)

Izvještaj broj: 1045-10/25		Strana 31 od 59

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU
KVALITETA AMBIJENTALNOG
VAZDUHA

ECOMAKS SOLUTIONS d.o.o. Vršin
Kalibraciona laboratorija
Beogradska 158,
11224 Vršin, Grocka
Tel: +381(0)11 4242 872
E-mail: kalibraciona@ecomaks.rs

Broj sertifikata / Certificate number: eLab25/147
Datum izdavanja / Date of reporting: 08.08.2025.

SERTIFIKAT O ETALONIRANJU
Calibration Certificate

A. Podaci o korisniku / User information

Naziv korisnika User	PJ Radis Institut
Adresa korisnika Users address	Jovana Ducica 16, Istocno Sarajevo, Bosna i Hercegovina
E-mail e-mail	marijana.muaharemovic@radis-doo.com

B. Podaci o merilu / Measurement device data

Naziv analizatora Calibrated analyzer	Analizator sumpor-dioksida u ambijentalnom vazduhu
Proizvođač Manufacturer	Horiba
Tip Type	APSA 370
Serijski broj Serial number	4V9HGN1U
Merena veličina Quantity	Koncentracija sumpor-dioksida (SO ₂), nmol/mol
Opseg merenja Measurement range	0-376 nmol/mol

C. Podaci o etaloniranju / Calibration process data

Datum prijema analizatora The date of receipt analyzer	05.08.2025.
Datum početka etaloniranja The date of start calibration	07.08.2025.
Datum završetka etaloniranja The date of end calibration	08.08.2025.
Mesto etaloniranja Location of calibration	Beogradska 158, Vršin
Metoda etaloniranja Calibration methods	DM-02, izdanje 5 od 26.08.2024.

Bez odobrenja laboratorije sertifikat o etaloniranju se može umnožiti isključivo kao celina. /
Without laboratory authorisation the Calibration certificate may be reproduced only as a whole document.

Etaloniranje izvršio Calibration done by	M. P.	Odgovorno lice Person responsible
 Igor Ristović Tehnički saradnik		 Aleksandar Đuričić Rukovodilac kalibracione laboratorije Head of Calibration laboratory

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU KVALITETA AMBIJENTALNOG VAZDUHA

ECOMAKS SOLUTIONS d.o.o. Vršin
Kalibraciona laboratorija
Beogradska 158,
11224 Vršin, Grocka
Tel: +381(0)11 4242 872
E-mail: kalibraciona@ecomaks.rs

Broj sertifikata / Certificate number: eLab25/147
Datum izdavanja / Date of reporting: 08.08.2025.

D. Procedura etaloniranja / Calibration procedure

Etaloniranje je sprovedeno u skladu sa metodom DM-02 Metoda etaloniranja automatskog analizatora za kontinualno merenje koncentracije sumpor dioksida (metoda razblaženja), izdanje 5 od 26.08.2024. Dodataka, odstupanja ili izostavljanja u odnosu na metodu nije bilo. / Calibration was performed in accordance with the procedure prescribed in the DM-02, issue 5, date 26.08.2024. There are no additions to, deviations, nor exclusions from the method.

E. Oprema za etaloniranje / Calibration equipment

Oprema i materijal Equipment and material	Model Type	Proizvođač Manufacturer	Oznaka Label
Sertifikovani referentni materijal Certified reference material	SO ₂ u N ₂ konc. 35.3 µmol/mol	Messer Schweiz AG	D882769
Sistem za dinamičko razblaživanje gasova Dynamic Dilution Calibrator	MCZ CMK 5TD	MCZ Umwelttechnik	113
Generator nultog gasa Zero air generator	T701	Teledyne	54
Termohigrometar Thermo-hygrometer	175H1	Testo	73
Digitalni barometar Digital barometer	511	Testo	80

F. Metrološka sledivost / Measurement traceability

Automatski analizator za određivanje koncentracije sumpor dioksida u ambijentalnom vazduhu je etaloniran metodom razblaženja sa sertifikovanim referentnim materijalom sumpor-dioksida u azotu sledivim do nacionalnog referentnog materijala Švajcarske, uz korišćenje sistema za dinamičko razblaživanje gasova koji je etaloniran od strane Češkog metrološkog instituta u Brnu.

Oprema i materijal Equipment and material	Laboratorija za etaloniranje Calibration laboratory	Broj i datum uverenja o etaloniranju Number and data of calibration certificate
Sistem za dinamičko razblaživanje gasova / Dynamic Dilution Calibrator	Češki metrološki institut (CIPM MRA) Regionalni inspektorat Brno Czech Metrology Institute (CIPM MRA) Regional Inspectorate Brno	6013-KL-M0676-24, 6013- KLM0680-24, 6013-KL-M0677-24, 6013-KLM0682-24, 6013-KL- M0679-24, 6013-KLM0681-24, 6013-KL-M0678-24 / 26.08.2024.
Sertifikovani referentni materijal / Certified reference material	Messer Schweiz AG (SAS ukred. br. SRMS0002) Messer Schweiz AG (SAS ac. no. SRMS0002)	20243338 / 15.08.2024.

G. Ambijentalni uslovi / Ambient conditions

Temperatura vazduha Air temperature	(21 ± 2)°C
Relativna vlažnost vazduha Relative humidity of air	(47 ± 5) %RH
Pritisak Pressure	(1008 ± 50) hPa

PR-17/O-1 izd. 5 od 26.08.2024.

Strana: 2 od 4

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU KVALITETA AMBIJENTALNOG VAZDUHA

ECOMAKS SOLUTIONS d.o.o. Vrčin
Kalibraciona laboratorija
Beogradska 158,
11224 Vrčin, Grocka
Tel: +381(0)11 4242 872
E-mail: kalibraciona@ecomaks.rs

Broj sertifikata / Certificate number: eLab25/147
Datum izdavanja / Date of reporting: 08.08.2025.

H. Faktori / Factors

I. Faktori pre podešavanja / Factors before adjustment

Parametri merila/ Measuring Instrument parameters	Vrednosti/ Values
Odsečak kalibracione krive (offset)	-65*
Nagib kalibracione krive (slope)	0.99625*

*podaci očitani sa analizatora

J. Faktori posle podešavanja / Factors after adjustment

Parametri merila/ Measuring Instrument parameters	Vrednosti/ Values
Odsečak kalibracione krive (offset)	-65*
Nagib kalibracione krive (slope)	0.96451*

* podaci očitani sa analizatora

K. Rezultati etaloniranja / Calibration results

L. Rezultati etaloniranja pre podešavanja / Calibration results before adjustment

c_{ref} (nmol/mol)	c_{an} (nmol/mol)	Δc_{an} (nmol/mol)
0	1	1
150	156	6
301	310	9

c_{ref} (nmol/mol) – koncentracija referentne gasne smeše/reference gas concentration

c_{an} (nmol/mol) – koncentracija referentnog gasa koju pokazuje analizator/gas concentration indicated by analyzer

Δc_{an} (nmol/mol) – odstupanje analizatora/deviation of the analyzer

M. Rezultati etaloniranja posle podešavanja / Calibration results after adjustment

c_{ref} (nmol/mol)	c_{an} (nmol/mol)	Δc_{an} (nmol/mol)	U_{ref} (nmol/mol)	U_{an} (nmol/mol)
0	1	1	1	2
75	78	3	4	5
225	226	1	10	11
301	302	1	13	14
357	358	1	15	16

c_{ref} (nmol/mol) – koncentracija referentne gasne smeše/reference gas concentration

c_{an} (nmol/mol) – koncentracija referentnog gasa koju pokazuje analizator/gas concentration indicated by analyzer

Δc_{an} (nmol/mol) – odstupanje analizatora/deviation of the analyzer

U_{ref} (nmol/mol) – proširena merna nesigurnost referentne gasne smeše/expanded measurement uncertainty of reference gas

U_{an} (nmol/mol) – proširena merna nesigurnost analizatora/ expanded measurement uncertainty of analyzer

Rezultati se odnose samo na etalonirani analizator.

The results are related only to calibrated analyzer.

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU KVALITETA AMBIJENTALNOG VAZDUHA

ECOMAKS SOLUTIONS d.o.o. Vrčin
Kalibraciona laboratorija
Beogradska 158,
11224 Vrčin, Grocka
Tel: +381(0)11 4242 872
E-mail: kalibraciona@ecomaks.rs

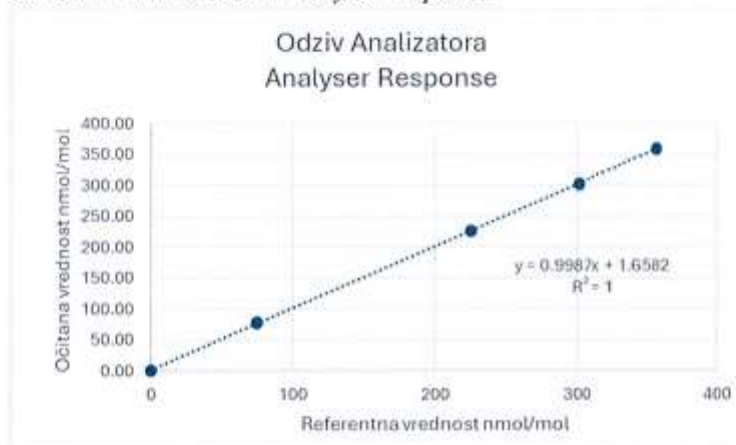
Broj sertifikata / Certificate number: eLab25/147
Datum izdavanja / Date of reporting: 08.08.2025.

N. Merna nesigurnost / Measurement uncertainty

Proširena merna nesigurnost izražena je kao kombinovana standardna merna nesigurnost uvećana za unapred određen faktor obuhvata $k=2$ za verovatnoću pokrivanja približno 95%. Merna nesigurnost izračunata je u skladu sa EA-4/02 M:2022 Evaluation of the Uncertainty of Measurement In Calibration. /

The reported expanded measurement uncertainty is stated as the standard measurement uncertainty multiplied by the coverage factor $k=2$ such that the coverage probability corresponds to approximately 95 %. The standard uncertainty of measurement has been determined in accordance with EA-4/02 M:2022 Evaluation of the Uncertainty of Measurement In Calibration.

O. Odziv analizatora / Analyzer response

P. Napomena / Note

/

Kraj sertifikata o etaloniranju
End of calibration certificate

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU KVALITETA AMBIJENTALNOG VAZDUHA

ECOMAKS SOLUTIONS d.o.o. Vrčin
Kalibraciona laboratorija
Beogradska 158,
11224 Vrčin, Grocka
Tel: +381(0)11 4242 872
E-mail: kalibraciona@ecomaks.rs

Broj dokumenta / Document number: eLab25/147KP
Datum izdavanja / Date of reporting: 08.08.2025.

INFORMACIJE O KARAKTERISTIKAMA PERFORMANSI ANALIZATORA *Certificate of analyzer characteristics check*

A. Podaci o korisniku / User information

Naziv korisnika <i>User</i>	PJ Radis Institut
Adresa korisnika <i>Users address</i>	Jovana Ducica 16, Istocno Sarajevo, Bosna i Hercegovina
E-mail <i>e-mail</i>	marijana.muaharemovic@radis-doo.com

B. Podaci o merilu / Measurement device data

Naziv analizatora <i>Calibrated analyzer</i>	Analizator sumpor-dioksida u ambijentalnom vazduhu
Proizvođač <i>Manufacturer</i>	Horiba
Tip <i>Type</i>	APSA 370
Serijski broj <i>Serial number</i>	4V9HGN1U
Merena veličina <i>Quantity</i>	Koncentracija sumpor dioksida (SO ₂), nmol/mol
Opseg merenja <i>Measurement range</i>	0-376 nmol/mol

C. Podaci o proveru karakteristika / Characteristics check process data

Podaci o proveru karakteristika automatskog analizatora su generisani tokom procesa etaloniranja tj. vrednovanja merne nesigurnosti karakteristika predmetnog analizatora primenom dokumentovane metode DM-02 (izdanje 5 od 26.08.2024. godine). U sertifikatu o etaloniranju broj eLab25/147 od 08.08.2025., su dati svi relevantni podaci (npr. datum prijema, datumi etaloniranja i završetka etaloniranja, uslovi sredine, korišćena oprema, metrološka sledivost, rezultati etaloniranja) za predmetni automatski analizator.

Odgovorno lice
Person responsible

Aleksandar Đuričić
Rukovodilac kalibracione
laboratorije
Head of Calibration laboratory

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU KVALITETA AMBIJENTALNOG VAZDUHA

ECOMAKS SOLUTIONS d.o.o. Vrčin
Kalibraciona laboratorija
Beogradska 158,
11224 Vrčin, Grocka
Tel: +381(0)11 4242 872
E-mail: kalibraciona@ecomaks.rs

Broj dokumenta / Document number: eLab25/147KP
Datum izdavanja / Date of reporting: 08.08.2025.

D. Provera karakteristika / Performance characteristics test

Karakteristika Characteristic	Oznaka Symbol	Jedinica mere Unit	Rezultat provere Result of the check	Kriterijum prihvatljivosti SRPS EN 14212:2013 8.2 Tabela 1 ^{a)} i 9.4.2 Tabela 6 ^{b)} Performance criterion EN 14212:2012 8.2 Table 1 ^{a)} and 9.4.2 Table 6 ^{b)}
Ponovljivost na nivou nule Repeatability at zero	$S_{r,z}$	nmol/mol	0.06	$\leq 1,0$ ^{b)}
Ponovljivost na span nivou (80% mernog opsega) Repeatability at span (80% measurement range)	S_r	%	0.14	$\leq 1,5$ ^{b)}
Odstupanje od linearnosti na nivolima različitim od nule Lack of fit at concentrations higher than zero	F_{max}	%	1.35	$< 4,0$ ^{b)}
Odstupanje od linearnosti na nivou nule Lack of fit at zero	r_z	nmol/mol	-0.65	$< 5,0$ ^{b)}
Kratkotrajni pomeraj na nivou nule Short term drift at zero level	$D_{s,z}$	nmol/mol nakon 12h /over 12h	-0.56	$\leq 2,0$ ^{a)}
Kratkotrajni pomeraj na span nivou Short term drift at span level	$D_{s,s}$	nmol/mol nakon 12h /over 12h	-1.77	$\leq 6,0$ ^{a)}
Provera razlike u očitavanju instrumenta prilikom uzorkovanja kalibracionog gasa kroz ulaz za uzorak odnosno za kalibraciju Verification of the difference in the reading of the instrument when sampling the calibration gas through the inlet for the sample or for calibration	ΔX_{sc}	%	/	$\leq 1,0$ ^{a)}

SRPS EN 14212:2013 Vazduh ambijenta - Standardna metoda za merenje koncentracije sumpor-dioksida ultrafubičastom fluorescencijom. / EN 14212:2012 Ambient air - Standard method for the measurement of the concentration of sulphur dioxide by ultraviolet fluorescence.

E. Napomena / Note

/

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU
KVALITETA AMBIJENTALNOG
VAZDUHA

ECOMAKS SOLUTIONS d.o.o. Vrčin
Kalibraciona laboratorija
Beogradska 158,
11224 Vrčin, Grocka
Tel: +381(0)11 4242 872
E-mail: kalibraciona@ecomaks.rs

Broj sertifikata / Certificate number: eLab25/149
Datum izdavanja / Date of reporting: 08.08.2025.

SERTIFIKAT O ETALONIRANJU
Calibration Certificate

A. Podaci o korisniku / User information

Naziv korisnika User	PJ Radis Institut
Adresa korisnika Users address	Jovana Dučića 16, Istočno Sarajevo
E-mail e-mail	marijana.muhamovic@radis-doo.com

B. Podaci o merilu / Measurement device data

Naziv analizatora Calibrated analyzer	Analizator ugljen-monoksida u ambijentalnom vazduhu
Proizvođač Manufacturer	Horiba
Tip Type	APMA 370
Serijski broj Serial number	4M10JMFJ
Merena veličina Quantity	Koncentracija ugljen-monoksida (CO), $\mu\text{mol/mol}$
Opseg merenja Measurement range	0-43 $\mu\text{mol/mol}$

C. Podaci o etaloniranju / Calibration process data

Datum prijema analizatora The date of receipt analyzer	05.08.2025.
Datum početka etaloniranja The date of start calibration	07.08.2025.
Datum završetka etaloniranja The date of end calibration	08.08.2025.
Mesto etaloniranja Location of calibration	Beogradska 158, Vrčin
Metoda etaloniranja Calibration methods	DM-01, izdanje 5 od 26.08.2024.

Bez odobrenja laboratorije sertifikat o etaloniranju se može umnožiti isključivo kao celina. /
Without laboratory authorisation the Calibration certificate may be reproduced only as a whole document.

Etaloniranje izvršio Calibration done by	M. P.	Odgovorno lice Person responsible
 Igor Ristović Tehnički saradnik		 Aleksandar Đuričić Rukovodilac kalibracione laboratorije Head of Calibration laboratory

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU
KVALITETA AMBIJENTALNOG
VAZDUHA

ECOMAKS SOLUTIONS d.o.o. Vršin
Kalibraciona laboratorija
Beogradska 158,
11224 Vršin, Grocka
Tel: +381(0)11 4242 872
E-mail: kalibraciona@ecomaks.rs

Broj sertifikata / Certificate number: eLab25/149
Datum izdavanja / Date of reporting: 08.08.2025.

D. Procedura etaloniranja / Calibration procedure

Etaloniranje je sprovedeno u skladu sa metodom DM-01 Metoda etaloniranja automatskog analizatora za kontinualno merenje koncentracije ugljen monoksida (metoda razblaženja), izdanje 5 od 26.08.2024. Dodataka, odstupanja ili izostavljanja u odnosu na metodu nije bilo. / Calibration was performed in accordance with the procedure prescribed in the DM-01, issue 5, date 26.08.2024. There are no additions to, deviations, nor exclusions from the method.

E. Oprema za etaloniranje / Calibration equipment

Oprema i materijal Equipment and material	Model Type	Proizvođač Manufacturer	Oznaka Label
Sertifikovani referentni materijal Certified reference material	CO u N ₂ conc. 3704.2 µmol/mol	VSL	D245700
Sistem za dinamičko razblaživanje gasova Dynamic Dilution Calibrator	MCZ CMK 5TD	MCZ Umwelttechnik	113
Generator nultog gasa Zero air generator	T701	Teledyne	54
Termohigrometar Thermo-hygrometer	175H1	Testo	73
Digitalni barometar Digital barometer	511	Testo	80

F. Metrološka sledivost / Measurement traceability

Automatski analizator za određivanje koncentracije ugljen-monoksida u ambijentalnom vazduhu je etaloniran metodom razblaženja sa sertifikovanim referentnim materijalom ugljen-monoksida u azotu sledivom do nacionalnog referentnog materijala Holandije, uz korišćenje sistema za dinamičko razblaživanje gasova koji je etaloniran od strane Češkog metrološkog instituta u Brnu.

Oprema i materijal Equipment and material	Laboratorija za etaloniranje Calibration laboratory	Broj i datum uverenja o etaloniranju Number and data of calibration certificate
Sistem za dinamičko razblaživanje gasova / Dynamic Dilution Calibrator	Češki metrološki institut (CIPM MRA) Regionalni inspektorat Brno Czech Metrology Institute (CIPM MRA) Regional Inspectorate Brno	6013-KL-M0676-24, 6013-KLM0680-24, 6013-KL-M0677-24, 6013-KL-M0682-24, 6013-KL-M0679-24, 6013-KLM0681-24, 6013-KL-M0678-24 / 26.08.2024.
Sertifikovani referentni materijal / Certified reference material	Holandski institut za metrologiju (RvA akred. br. P002) Dutch Metrology Institute - VSL (RvA acc. No. P002)	C2526601.03 27.03.2025.

G. Ambijentalni uslovi / Ambient conditions

Temperatura vazduha Air temperature	(21 ± 2)°C
Relativna vlažnost vazduha Relative humidity of air	(47 ± 5) %RH
Pritisak Pressure	(1008 ± 50) hPa

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU KVALITETA AMBIJENTALNOG VAZDUHA

ECOMAKS SOLUTIONS d.o.o. Vršin
Kalibraciona laboratorija
Beogradska 158,
11224 Vršin, Grocka
Tel: +381(0)11 4242 872
E-mail: kalibraciona@ecomaks.rs

Broj sertifikata / Certificate number: eLab25/149
Datum izdavanja / Date of reporting: 08.08.2025.

H. Faktori / Factors

I. Faktori pre podešavanja / Factors before adjustment

Parametri merila/ Measuring Instrument parameters	Vrednosti/ Values
Odsečak kalibracione krive (offset)	10*
Nagib kalibracione krive (slope)	1.0705*

*podaci očitani sa analizatora

J. Faktori posle podešavanja / Factors after adjustment

Parametri merila/ Measuring Instrument parameters	Vrednosti/ Values
Odsečak kalibracione krive (offset)	10*
Nagib kalibracione krive (slope)	1.0487*

* podaci očitani sa analizatora

K. Rezultati etaloniranja / Calibration results

L. Rezultati etaloniranja pre podešavanja / Calibration results before adjustment

c_{ref} ($\mu\text{mol/mol}$)	c_{an} ($\mu\text{mol/mol}$)	Δc_{an} ($\mu\text{mol/mol}$)
0.0	0.1	0.1
17.0	17.3	0.3
34.4	35.0	0.6

c_{ref} ($\mu\text{mol/mol}$) – koncentracija referentne gasne smeše/reference gas concentration

c_{an} ($\mu\text{mol/mol}$) – koncentracija referentnog gasa koju pokazuje analizator/gas concentration indicated by analyzer

Δc_{an} ($\mu\text{mol/mol}$) – odstupanje analizatora/deviation of the analyzer

M. Rezultati etaloniranja posle podešavanja / Calibration results after adjustment

c_{ref} ($\mu\text{mol/mol}$)	c_{an} ($\mu\text{mol/mol}$)	Δc_{an} ($\mu\text{mol/mol}$)	U_{ref} ($\mu\text{mol/mol}$)	U_{an} ($\mu\text{mol/mol}$)
0.0	0.1	0.1	0.1	0.2
8.0	8.3	0.3	0.2	0.4
25.8	26.0	0.2	1.0	1.1
34.4	34.5	0.1	1.2	1.5
40.9	41.1	0.2	1.4	1.8

c_{ref} ($\mu\text{mol/mol}$) – koncentracija referentne gasne smeše/reference gas concentration

c_{an} ($\mu\text{mol/mol}$) – koncentracija referentnog gasa koju pokazuje analizator/gas concentration indicated by analyzer

Δc_{an} ($\mu\text{mol/mol}$) – odstupanje analizatora/deviation of the analyzer

U_{ref} ($\mu\text{mol/mol}$) – proširena merna nesigurnost referentne gasne smeše/expanded measurement uncertainty of reference gas

U_{an} ($\mu\text{mol/mol}$) – proširena merna nesigurnost analizatora/ expanded measurement uncertainty of analyzer

Rezultati se odnose samo na etalonirani analizator.

The results are related only to calibrated analyzer.

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU KVALITETA AMBIJENTALNOG VAZDUHA

ECOMAKS SOLUTIONS d.o.o. Vršin
Kalibraciona laboratorija
Beogradska 158,
11224 Vršin, Grocka
Tel: +381(0)11 4242 872
E-mail: kalibracions@ecomaks.rs

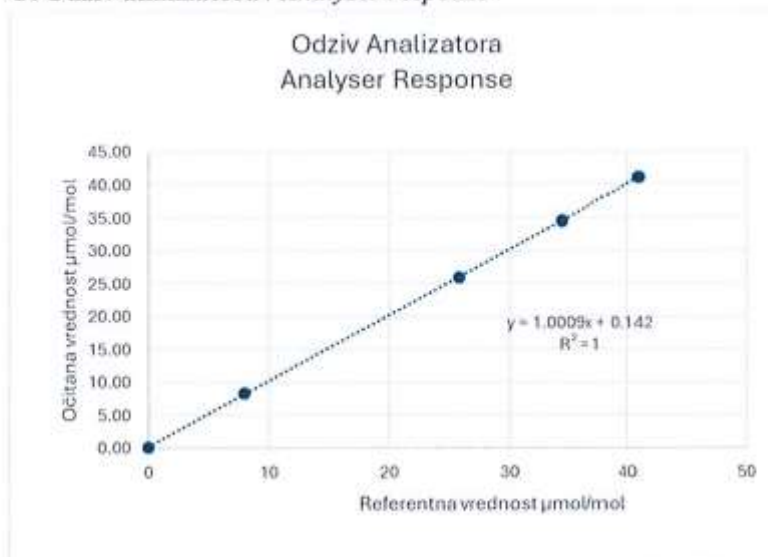
Broj sertifikata / Certificate number: eLab25/149
Datum izdavanja / Date of reporting: 08.08.2025.

N. Merna nesigurnost / Measurement uncertainty

Proširena merna nesigurnost izražena je kao kombinovana standardna merna nesigurnost uvećana za unapred određen faktor obuhvata $k=2$ za verovatnoću pokrivanja približno 95%. Merna nesigurnost izračunata je u skladu sa EA-4/02 M:2022 Evaluation of the Uncertainty of Measurement In Calibration. /

The reported expanded measurement uncertainty is stated as the standard measurement uncertainty multiplied by the coverage factor $k=2$ such that the coverage probability corresponds to approximately 95 %. The standard uncertainty of measurement has been determined in accordance with EA-4/02 M:2022 Evaluation of the Uncertainty of Measurement In Calibration.

O. Odziv analizatora / Analyzer response

P. Napomena / Note

/

Kraj sertifikata o etaloniranju
End of calibration certificate

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU
KVALITETA AMBIJENTALNOG
VAZDUHA

ECOMAKS SOLUTIONS d.o.o. Vršin
Kalibraciona laboratorija
Beogradska 158,
11224 Vršin, Grocka
Tel: +381(0)11 4242 872
E-mail: kalibraciona@ecomaks.rs

Broj dokumenta / Document number: eLab25/149KP
Datum izdavanja / Date of reporting: 08.08.2025.

INFORMACIJE O KARAKTERISTIKAMA
PERFORMANSI ANALIZATORA
Certificate of analyzer characteristics check

A. Podaci o korisniku / User information

Naziv korisnika User	PJ Radis Institut
Adresa korisnika Users address	Jovana Dučića 16, Istočno Sarajevo
E-mail e-mail	marijana.muharemovic@radis-doo.com

B. Podaci o merilu / Measurement device data

Naziv analizatora Calibrated analyzer	Analizator ugljen-monoksida u ambijentalnom vazduhu
Proizvođač Manufacturer	HORIBA
Tip Type	APMA 370
Serijski broj Serial number	4M10JMFJ
Merena veličina Quantity	Koncentracija ugljen-monoksida (CO), µmol/mol
Opseg merenja Measurement range	0-43 µmol/mol

C. Podaci o proveru karakteristika / Characteristics check process data

Podaci o proveru karakteristika automatskog analizatora su generisani tokom procesa etaloniranja tj. vrednovanja merne nesigurnosti karakteristika predmetnog analizatora primenom dokumentovane metode DM-01 (izdanje 5 od 26.08.2024. godine). U sertifikatu o etaloniranju broj eLab25/149 od 08.08.2025., su dati svi relevantni podaci (npr. datum prijema, datumi etaloniranja i završetka etaloniranja, uslovi sredine, korišćena oprema, metrološka sledivost, rezultati etaloniranja) za predmetni automatski analizator.

Odgovorno lice
Person responsible
Aleksandar Đuričić
Rukovodilac kalibracione
laboratorije
Head of Calibration laboratory

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU KVALITETA AMBIJENTALNOG VAZDUHA

ECOMAKS SOLUTIONS d.o.o. Vrčin
Kalibraciona laboratorija
Beogradska 158,
11224 Vrčin, Grocka
Tel: +381(0)11 4242 872
E-mail: kalibraciona@ecomaks.rs

Broj dokumenta / Document number: eLab25/149KP
Datum izdavanja / Date of reporting: 08.08.2025.

D. Provera karakteristika / Performace characteristics test

Karakteristika Characteristic	Oznaka Symbol	Jedinica mere Unit	Rezultat provere Result of the check	Kriterijum prihvatljivosti SRPS EN 14626:2013 8.2 Tabela 1 ^{a)} i 9.4.2 Tabela 6 ^{b)} Performance criterion SRPS EN 14626:2013 8.2 Table 1 ^{a)} i 9.4.2 Table 6 ^{b)}
Ponovljivost na nivou nule Repeatability at zero	S_{nL}	$\mu\text{mol/mol}$	0.01	$\leq 0,5$ ^{b)}
Ponovljivost na span nivou (80% mernog opsega) Repeatability at span (80% measurement range)	S_E	%	0.08	$\leq 3,0$ ^{b)}
Odstupanje od linearnosti na nivoima različitih od nule Lack of fit at concentrations higher than zero	r_{max}	%	1.35	$< 4,0$ ^{b)}
Odstupanje od linearnosti na nivou nule Lack of fit at zero	r_L	$\mu\text{mol/mol}$	-0.08	$< 0,5$ ^{b)}
Kratkotrajni pomeraj na nivou nule Short term drift at zero level	D_{sL}	$\mu\text{mol/mol}$ nakon 12h /over 12h	0.00	$\leq 0,10$ ^{a)}
Kratkotrajni pomeraj na span nivou Short term drift at span level	D_{sE}	$\mu\text{mol/mol}$ nakon 12h /over 12h	-0.08	$\leq 0,60$ ^{a)}
Provera razlike u očitavanju instrumenta prilikom uzorkovanja kalibracionog gasa kroz ulaz za uzorak odnosno za kalibraciju Verification of the difference in the reading of the instrument when sampling the calibration gas through the inlet for the sample or for calibration	ΔX_{sc}	%	/	$\leq 1,0$ ^{a)}

SRPS EN 14626:2013 Vazduh ambijenta - Standardna metoda za merenje koncentracije ugljen-monoksida nedisperzivnom infracrvenom spektroskopijom. / EN 14626:2012 Ambient air - Standard method for the measurement of the concentration of carbon monoxide by non-dispersive infrared spectroscopy.

E. Napomena / Note

/

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU
KVALITETA AMBIJENTALNOG
VAZDUHA

ECOMAKS SOLUTIONS d.o.o. Vršin
Kalibraciona laboratorija
Beogradska 158,
11224 Vršin, Grocka
Tel: +381(0)11 4242 872
E-mail: kalibraciona@ecomaks.rs

Broj sertifikata / Certificate number: eLab25/148
Datum izdavanja / Date of reporting: 08.08.2025.

SERTIFIKAT O ETALONIRANJU
Calibration Certificate

A. Podaci o korisniku / User information

Naziv korisnika User	PJ Radis Institut
Adresa korisnika Users address	Jovana Dučića 16, Istočno Sarajevo
E-mail e-mail	marijana.muharemovic@radis-doo.com

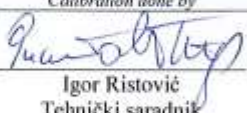
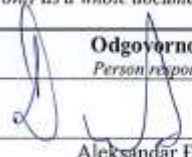
B. Podaci o merilu / Measurement device data

Naziv analizatora Calibrated analyzer	Analizator azotnih oksida u ambijentalnom vazduhu
Proizvođač Manufacturer	Horiba
Tip Type	APNA 370
Serijski broj Serial number	YN87C009
Merena veličina Quantity	Koncentracija azot monoksida (NO), nmol/mol
Opseg merenja Measurement range	0-962 nmol/mol

C. Podaci o etaloniranju / Calibration process data

Datum prijema analizatora The date of receipt analyzer	05.08.2025.
Datum početka etaloniranja The date of start calibration	07.08.2025.
Datum završetka etaloniranja The date of end calibration	08.08.2025.
Mesto etaloniranja Location of calibration	Beogradska 158, Vršin
Metoda etaloniranja Calibration methods	DM-03, izdanje 5 od 26.08.2024.

Bez odobrenja laboratorije sertifikat o etaloniranju se može umnožiti isključivo kao celina. /
Without laboratory authorisation the Calibration certificate may be reproduced only as a whole document.

Etaloniranje izvršio Calibration done by	M. P.	Odgovorno lice Person responsible
 Igor Ristović Tehnički saradnik		 Aleksandar Đuričić Rukovodilac kalibracione laboratorije Head of Calibration laboratory

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU
KVALITETA AMBIJENTALNOG
VAZDUHA

ECOMAKS SOLUTIONS d.o.o. Vršin
Kalibraciona laboratorija
Beogradska 158,
11224 Vršin, Grocka
Tel: +381(0)11 4242 872
E-mail: kalibraciona@ecomaks.rs

Broj sertifikata / Certificate number: eLab25/148
Datum izdavanja / Date of reporting: 08.08.2025.

D. Procedura etaloniranja / Calibration procedure

Etaloniranje je sprovedeno u skladu sa metodom DM-03 Metoda etaloniranja automatskog analizatora za kontinualno merenje koncentracije azot monoksida i azot dioksida (metoda razblaženja), izdanje 5 od 26.08.2024.
Dodataka, odstupanja ili izostavljanja u odnosu na metodu nije bilo. /
Calibration was performed in accordance with the procedure prescribed in the DM-03, issue 5, date 26.08.2024.
There are no additions to, deviations, nor exclusions from the method.

E. Oprema za etaloniranje / Calibration equipment

Oprema i materijal <i>Equipment and material</i>	Model <i>Type</i>	Proizvođač <i>Manufacturer</i>	Oznaka <i>Label</i>
Sertifikovani referentni materijal <i>Certified reference material</i>	NO u N ₂ konc. 90.4 μmol/mol	Messer Schweiz AG	D717456
Sistem za dinamičko razblaživanje gasova <i>Dynamic Dilution Calibrator</i>	MCZ CMK 5TD	MCZ Umwelttechnik	113
Generator nultog gasa <i>Zero air generator</i>	T701	Teledyne	54
Termohigrometar <i>Thermo-hygrometer</i>	175H1	Testo	73
Digitalni barometar <i>Digital barometer</i>	511	Testo	80

F. Metrološka sledivost / Measurement traceability

Automatski analizator za određivanje koncentracije azotnih oksida u ambijentalnom vazduhu je etaloniran metodom razblaženja sa sertifikovanim referentnim materijalom azot-monoksida u azotu sledivim do nacionalnog referentnog materijala Švajcarske, uz korišćenje sistema za dinamičko razblaživanje gasova koji je etaloniran od strane Češkog metrološkog instituta u Brnu.

Oprema i materijal <i>Equipment and material</i>	Laboratorija za etaloniranje <i>Calibration laboratory</i>	Broj i datum uverenja o etaloniranju <i>Number and data of calibration certificate</i>
Sistem za dinamičko razblaživanje gasova / <i>Dynamic Dilution Calibrator</i>	Češki metrološki institut (CIPM MRA) Regionalni inspektorat Brno <i>Czech Metrology Institute (CIPM MRA) Regional Inspectorate Brno</i>	6013-KL-M0676-24, 6013- KLM0680-24, 6013-KL-M0677-24, 6013-KLM0682-24, 6013-KL- M0679-24, 6013-KLM0681-24, 6013-KL-M0678-24 / 26.08.2024.
Sertifikovani referentni materijal <i>/ Certified reference material</i>	Messer Schweiz AG (SAS akred. br. SRMS0002) <i>Messer Schweiz AG (SAS ac. no. SRMS0002)</i>	20243335 / 15.08.2024.

G. Ambijentalni uslovi / Ambient conditions

Temperatura vazduha <i>Air temperature</i>	(21± 2)°C
Relativna vlažnost vazduha <i>Relative humidity of air</i>	(47± 5) %RH
Pritisak <i>Pressure</i>	(1008± 50) hPa

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU KVALITETA AMBIJENTALNOG VAZDUHA

ECOMAKS SOLUTIONS d.o.o. Vršin
Kalibraciona laboratorija
Beogradska 158,
11224 Vršin, Grocka
Tel: +381(0)11 4242 872
E-mail: kalibraciona@ecomaks.rs

Broj sertifikata / Certificate number: eLab25/148
Datum izdavanja / Date of reporting: 08.08.2025.

H. Faktori / Factors

I. Faktori pre podešavanja / Factors before adjustment

Parametri merila/ Measuring Instrument parameters	Vrednosti/ Values
Odsečak kalibracione krive (offset)	NO: 5* NOX: 22*
Nagib kalibracione krive (slope)	NO: 1.1496* NOX: 1.1493*

*podaci očitani sa analizatora

J. Faktori posle podešavanja / Factors after adjustment

Parametri merila/ Measuring Instrument parameters	Vrednosti/ Values
Odsečak kalibracione krive (offset)	NO: 3* NOX: 10*
Nagib kalibracione krive (slope)	NO: 0.99934* NOX: 0.99713*

*podaci očitani sa analizatora

K. Rezultati etaloniranja / Calibration results

L. Rezultati etaloniranja pre podešavanja / Calibration results before adjustment

c_{ref} (nmol/mol)	c_{an} (nmol/mol)	Δc_{an} (nmol/mol)
0	3	3
385	391	6
770	783	13

c_{ref} (nmol/mol) – koncentracija referentne gasne smeše/reference gas concentration

c_{an} (nmol/mol) – koncentracija referentnog gasa koju pokazuje analizator/gas concentration indicated by analyzer

Δc_{an} (nmol/mol) – odstupanje analizatora/deviation of the analyzer

M. Rezultati etaloniranja posle podešavanja / Calibration results after adjustment

c_{ref} (nmol/mol)	c_{an} (nmol/mol)	Δc_{an} (nmol/mol)	U_{ref} (nmol/mol)	U_{an} (nmol/mol)
0	2	2	1	2
192	191	-1	8	9
577	579	2	24	25
770	771	1	32	32
914	914	0	37	38

c_{ref} (nmol/mol) – koncentracija referentne gasne smeše/reference gas concentration

c_{an} (nmol/mol) – koncentracija referentnog gasa koju pokazuje analizator/gas concentration indicated by analyzer

Δc_{an} (nmol/mol) – odstupanje analizatora/deviation of the analyzer

U_{ref} (nmol/mol) – proširena merina nesigurnost referentne gasne smeše/expanded measurement uncertainty of reference gas

U_{an} (nmol/mol) – proširena merina nesigurnost analizatora/expanded measurement uncertainty of analyzer

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU KVALITETA AMBIJENTALNOG VAZDUHA

ECOMAKS SOLUTIONS d.o.o. Vršin
Kalibraciona laboratorija
Beogradska 158,
11224 Vršin, Grocka
Tel: +381(0)11 4242 872
E-mail: kalibraciona@ecomaks.rs

Broj sertifikata / Certificate number: eLab25/148
Datum izdavanja / Date of reporting: 08.08.2025.

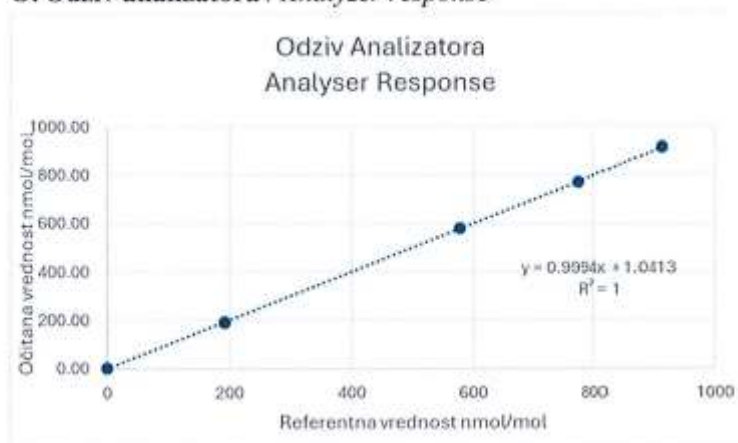
Rezultati se odnose samo na etalonirani analizator.
The results are related only to calibrated analyzer.

N. Merna nesigurnost / Measurement uncertainty

Proširena merna nesigurnost izražena je kao kombinovana standardna merna nesigurnost uvećana za unapred određen faktor obuhvata $k=2$ za verovatnoću pokrivanja približno 95%. Merna nesigurnost izračunata je u skladu sa EA-4/02 M:2022 Evaluation of the Uncertainty of Measurement In Calibration. /

The reported expanded measurement uncertainty is stated as the standard measurement uncertainty multiplied by the coverage factor $k=2$ such that the coverage probability corresponds to approximately 95 %. The standard uncertainty of measurement has been determined in accordance with EA-4/02 M:2022 Evaluation of the Uncertainty of Measurement In Calibration.

O. Odziv analizatora / Analyser response

P. Napomena / Note

/

Kraj sertifikata o etaloniranju
End of calibration certificate

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU KVALITETA AMBIJENTALNOG VAZDUHA

ECOMAKS SOLUTIONS d.o.o. Vršin
Kalibraciona laboratorija
Beogradska 158,
11224 Vršin, Grocka
Tel: +381(0)11 4242 872
E-mail: kalibraciona@ecomaks.rs

Broj dokumenta / Document number: eLab25/148KP
Datum izdavanja / Date of reporting: 08.08.2025.

INFORMACIJE O KARAKTERISTIKAMA PERFORMANSI ANALIZATORA *Certificate of analyzer characteristics check*

A. Podaci o korisniku / User information

Naziv korisnika <i>User</i>	PJ Radis Institut
Adresa korisnika <i>Users address</i>	Jovana Dučića 16, Istočno Sarajevo
E-mail <i>e-mail</i>	marijana.muhamovic@radis-doo.com

B. Podaci o merilu / Measurement device data

Naziv analizatora <i>Calibrated analyzer</i>	Analizator azotnih oksida u ambijentalnom vazduhu
Proizvođač <i>Manufacturer</i>	Horiba
Tip <i>Type</i>	APNA 370
Serijski broj <i>Serial number</i>	YN87C009
Merena veličina <i>Quantity</i>	Koncentracija azot monoksida (NO), nmol/mol
Opseg merenja <i>Measurement range</i>	0-962 nmol/mol

C. Podaci o proveru karakteristika / Characteristics check process data

Podaci o proveru karakteristika automatskog analizatora su generisani tokom procesa etaloniranja tj. vrednovanja merne nesigurnosti karakteristika predmetnog analizatora primenom dokumentovane metode DM-03 (izdanje 5 od 26.08.2024. godine). U sertifikatu o etaloniranju broj eLab25/148 od 08.08.2025., su dati svi relevantni podaci (npr. datum prijema, datumi etaloniranja i završetka etaloniranja, uslovi sredine, korišćena oprema, metrološka sledivost, rezultati etaloniranja) za predmetni automatski analizator.

Odgovorno lice
Person responsible
Aleksandar Duričić
Rukovodilac kalibracione
laboratorije
Head of Calibration laboratory

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU KVALITETA AMBIJENTALNOG VAZDUHA

ECOMAKS SOLUTIONS d.o.o. Vrčin
Kalibraciona laboratorija
Beogradska 158,
11224 Vrčin, Grocka
Tel: +381(0)11 4242 872
E-mail: kalibraciona@ecomaks.rs

Broj dokumenta / Document number: eLab25/148KP
Datum izdavanja / Date of reporting: 08.08.2025.

D. Provera karakteristika / Performance characteristics test

Karakteristika Characteristic	Oznaka Symbol	Jedinica mere Unit	Rezultat provere Result of the check	Kriterijum prihvatljivosti SRPS EN 14211:2013 8.2 Tabela 1 ^{a)} i 9.4.2 Tabela 6 ^{b)} Performance criterion EN 14211:2012 8.2 Table 1 ^{a)} and 9.4.2 Table 6 ^{b)}
Ponovljivost na nivou nule Repeatability at zero	$S_{r,0}$	nmol/mol	0.32	$\leq 1,0$ ^{b)}
Ponovljivost na span nivou (80% mernog opsega) Repeatability at span (80% measurement range)	S_r	%	0.05	$\leq 0,75$ ^{b)}
Odstupanje od linearnosti na nivoima različitim od nule Lack of fit at concentrations higher than zero	r_{max}	%	0.75	$< 4,0$ ^{b)}
Odstupanje od linearnosti na nivou nule Lack of fit at zero	r_0	nmol/mol	0.57	$< 5,0$ ^{b)}
Efikasnost Konvertera Converter efficiency	E_c	%	100	≥ 95 ^{b)}
Kratkotrajni pomeraj na nivou nule Short term drift at zero level	$D_{s,0}$	nmol/mol nakon 12h /over 12h	0.13	$\leq 2,0$ ^{a)}
Kratkotrajni pomeraj na span nivou Short term drift at span level	$D_{s,s}$	nmol/mol nakon 12h /over 12h	0.67	$\leq 6,0$ ^{a)}
Provera razlike u očitavanju instrumenta prilikom uzorkovanja kalibracionog gasu kroz ulaz za uzorak odnosno za kalibraciju Verification of the difference in the reading of the instrument when sampling the calibration gas through the inlet for the sample or for calibration	ΔX_{sc}	%	/	$\leq 1,0$ ^{a)}

SRPS EN 14211:2013 Vazduh ambijenta - Standardna metoda za merenje koncentracije azot-dioksida i azot-monoksida hemiluminiscencijom, / EN 14211:2012 Ambient air — Standard method for the measurement of the concentration of nitrogen dioxide and nitrogen monoxide by chemiluminescence.

E. Napomena / Note

/

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU
KVALITETA AMBIJENTALNOG
VAZDUHA

ECOMAKS SOLUTIONS d.o.o. Vrčin
Kalibraciona laboratorija
Beogradska 158,
11224 Vrčin, Grocka
Tel: +381(0)11 4242 872
E-mail: kalibraciona@ecomaks.rs

Broj sertifikata / Certificate number: eLab25/150
Datum izdavanja / Date of reporting: 08.08.2025.

SERTIFIKAT O ETALONIRANJU
Calibration Certificate

A. Podaci o korisniku / User information

Naziv korisnika User	PJ Radis Institut
Adresa korisnika Users address	Jovana Ducica 16, Istocno Sarajevo, Bosna i Hercegovina
E-mail e-mail	marijana.muharemovic@radis-doo.com

B. Podaci o merilu / Measurement device data

Naziv analizatora Calibrated analyzer	Analizator ozona u ambijentalnom vazduhu
Proizvođač Manufacturer	Thermo Scientific
Tip Type	49c
Serijski broj Serial number	057710957
Merena veličina Quantity	Koncentracija ozona (O ₃), nmol/mol
Opseg merenja Measurement range	0-250 nmol/mol

C. Podaci o etaloniranju / Calibration process data

Datum prijema analizatora The date of receipt analyzer	05.08.2025.
Datum početka etaloniranja The date of start calibration	07.08.2025.
Datum završetka etaloniranja The date of end calibration	08.08.2025.
Mesto etaloniranja Location of calibration	Beogradska 158, Vrčin
Metoda etaloniranja Calibration methods	DM-04, izdanje 6 od 26.08.2024.

Bez odobrenja laboratorije sertifikat o etaloniranju se može umnožiti isključivo kao celina. /

Without laboratory authorisation the Calibration certificate may be reproduced only as a whole document.

Etaloniranje izvršio Calibration done by	M. P.	Odgovorno lice Person responsible
 Igor Ristović Tehnički saradnik		 Aleksandar Duričić Rukovodilac kalibracione laboratorije Head of Calibration laboratory

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU
KVALITETA AMBIJENTALNOG
VAZDUHA

ECOMAKS SOLUTIONS d.o.o. Vršin
Kalibraciona laboratorija
Beogradska 158,
11224 Vršin, Grocka
Tel: +381(0)11 4242 872
E-mail: kalibraciona@ecomaks.rs

Broj sertifikata / Certificate number: eLab25/150
Datum izdavanja / Date of reporting: 08.08.2025.

D. Procedura etaloniranja / Calibration procedure

Etaloniranje je sprovedeno u skladu sa metodom DM-04 Metoda etaloniranja automatskog analizatora za kontinualno merenje koncentracije ozona (metoda poređenja), izdanje 6 od 26.08.2024.
Dodataka, odstupanja ili izostavljanja u odnosu na metodu nije bilo. /
Calibration was performed in accordance with the procedure prescribed in the DM-04, issue 6, date 26.08.2024.
There are no additions to, deviations, nor exclusions from the method.

E. Oprema za etaloniranje / Calibration equipment

Oprema i materijal Equipment and material	Model Type	Proizvođač Manufacturer	Oznaka Label
Automatski analizator za merenje ozona Ozone analyzer	T400	Teledyne	52
Sistem za dinamičko razblaživanje gasova Dynamic Dilution Calibrator	T700	Teledyne	53
Generator nultog gasa Zero air generator	T701	Teledyne	54
Termohigrometar Thermo-hygrometer	175H1	Testo	73
Digitalni barometar Digital barometer	511	Testo	80

F. Metrološka sledivost / Measurement traceability

Automatski analizator za određivanje koncentracije ozona u ambijentalnom vazduhu je etaloniran metodom poređenja uz korišćenje automatskog analizatora (Teledyne, T400, oznaka 52) koji je etaloniran od strane Ministarstva privrede, Direkcije za mere i dragocene metale, Laboratorije za referentne materijale. Sledivost merenja je ostvarena do nacionalnog etalona Republike Srbije - etalonski referentni fotometar za merenje koncentracije ambijentalnog ozona (Standard reference Photometer for Ozone Assay SRP54, proizvođač NIST, SAD).

Oprema i materijal Equipment and material	Laboratorija za etaloniranje Calibration laboratory	Broj i datum uverenja o etaloniranju Number and date of calibration certificate
Automatski analizator za određivanje koncentracije O ₃ u vazduhu Automatic analyzer for determining the concentration O ₃ in ambient air	Ministarstvo Privrede, Direkcija za Mere i Dragocene Metale, Laboratorija za referentne materijale (CIPM MRA) / Ministry of Economy of RS Directorate of Measures and Precious Metals, Laboratory for reference materials (CIPM MRA)	393-2/3-01-3462/2-ispravka, 18.09.2024.

G. Ambijentalni uslovi / Ambient conditions

Temperatura vazduha Air temperature	(21 ± 2)°C
Relativna vlažnost vazduha Relative humidity of air	(47 ± 5) %RH
Pritisak Pressure	(1008 ± 50) hPa

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU KVALITETA AMBIJENTALNOG VAZDUHA

ECOMAKS SOLUTIONS d.o.o. Vršin
Kalibraciona laboratorija
Beogradska 158,
11224 Vršin, Grocka
Tel: +381(0)11 4242 872
E-mail: kalibraciona@ecomaks.rs

Broj sertifikata / Certificate number: eLab25/150
Datum izdavanja / Date of reporting: 08.08.2025.

H. Faktori / Factors

I. Faktori pre podešavanja / Factors before adjustment

Parametri merila/ Measuring Instrument parameters	Vrednosti/ Values
Odsečak kalibracione krive (offset)	-1.3*
Nagib kalibracione krive (slope)	1.027*

*podaci očitani sa analizatora

J. Faktori posle podešavanja / Factors after adjustment

Parametri merila/ Measuring Instrument parameters	Vrednosti/ Values
Odsečak kalibracione krive (offset)	-1.3*
Nagib kalibracione krive (slope)	1.035*

*podaci očitani sa analizatora

K. Rezultati etaloniranja / Calibration results

L. Rezultati etaloniranja pre podešavanja / Calibration results before adjustment

c_{ref} (nmol/mol)	c_{an} (nmol/mol)	Δc_{an} (nmol/mol)
0	0	0
101	99	-2
201	196	-5

c_{ref} (nmol/mol) – koncentracija referentne gasne smeše/reference gas concentration

c_{an} (nmol/mol) – koncentracija referentnog gasa koju pokazuje analizator/gas concentration indicated by analyzer

Δc_{an} (nmol/mol) – odstupanje analizatora/deviation of the analyzer

M. Rezultati etaloniranja posle podešavanja / Calibration results after adjustment

c_{ref} (nmol/mol)	c_{an} (nmol/mol)	Δc_{an} (nmol/mol)	U_{ref} (nmol/mol)	U_{an} (nmol/mol)
0	1	1	3	3
50	51	1	4	6
149	148	-1	7	10
201	199	-2	10	13
237	235	-2	11	14

c_{ref} (nmol/mol) – koncentracija referentne gasne smeše/reference gas concentration

c_{an} (nmol/mol) – koncentracija referentnog gasa koju pokazuje analizator/gas concentration indicated by analyzer

Δc_{an} (nmol/mol) – odstupanje analizatora/deviation of the analyzer

U_{ref} (nmol/mol) – proširena mera nesigurnost referentne gasne smeše/expanded measurement uncertainty of reference gas

U_{an} (nmol/mol) – proširena mera nesigurnost analizatora/expanded measurement uncertainty of analyzer

Rezultati se odnose samo na etalonirani analizator.

The results are related only to calibrated analyzer.

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU KVALITETA AMBIJENTALNOG VAZDUHA

ECOMAKS SOLUTIONS d.o.o. Vršin
Kalibraciona laboratorija
Beogradska 158,
11224 Vršin, Grocka
Tel: +381(0)11 4242 872
E-mail: kalibraciona@ecomaks.rs

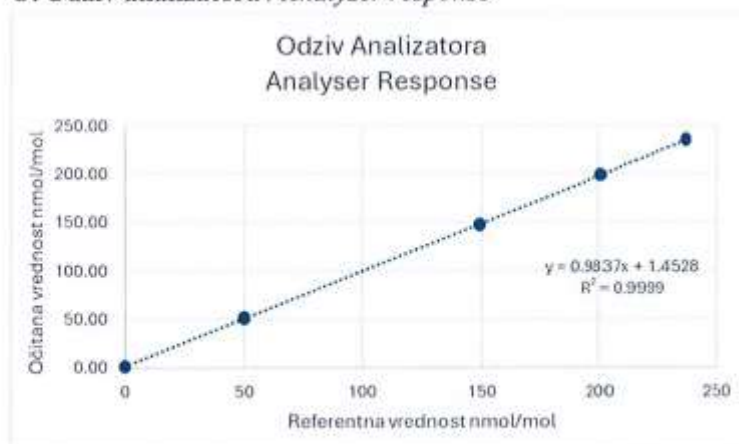
Broj sertifikata / Certificate number: eLab25/150
Datum izdavanja / Date of reporting: 08.08.2025.

N. Merna nesigurnost / Measurement uncertainty

Proširena merna nesigurnost izražena je kao kombinovana standardna merna nesigurnost uvećana za unapred određen faktor obuhvata $k=2$ za verovatnoću pokrivanja približno 95%. Merna nesigurnost izračunata je u skladu sa EA-4/02 M:2022 Evaluation of the Uncertainty of Measurement In Calibration. /

The reported expanded measurement uncertainty is stated as the standard measurement uncertainty multiplied by the coverage factor $k=2$ such that the coverage probability corresponds to approximately 95 %. The standard uncertainty of measurement has been determined in accordance with EA-4/02 M:2022 Evaluation of the Uncertainty of Measurement In Calibration.

O. Odziv analizatora / Analyzer response

P. Napomena / Note

/

Kraj sertifikata o etaloniranju
End of calibration certificate

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU KVALITETA AMBIJENTALNOG VAZDUHA

ECOMAKS SOLUTIONS d.o.o. Vršin
Kalibraciona laboratorija
Beogradska 158,
11224 Vršin, Grocka
Tel: +381(0)11 4242 872
E-mail: kalibraciona@ecomaks.rs

Broj dokumenta / Document number: eLab25/150KP
Datum izdavanja / Date of reporting: 08.08.2025.

INFORMACIJE O KARAKTERISTIKAMA PERFORMANSI ANALIZATORA

Certificate of analyzer characteristics check

A. Podaci o korisniku / User information

Naziv korisnika <i>User</i>	PJ Radis Institut
Adresa korisnika <i>Users address</i>	Jovana Ducica 16, Istocno Sarajevo, Bosna i Hercegovina
E-mail <i>e-mail</i>	marijana.muharemovic@radis-doo.com

B. Podaci o merilu / Measurement device data

Naziv analizatora <i>Calibrated analyzer</i>	Analizator ozona u ambijentalnom vazduhu
Proizvođač <i>Manufacturer</i>	Thermo Scientific
Tip <i>Type</i>	49c
Serijski broj <i>Serial number</i>	057710957
Merena veličina <i>Quantity</i>	Koncentracija ozona (O ₃), nmol/mol
Opseg merenja <i>Measurement range</i>	0-250 nmol/mol

C. Podaci o proveru karakteristika / Characteristics check process data

Podaci o proveru karakteristika automatskog analizatora su generisani tokom procesa etaloniranja tj. vrednovanja merne nesigurnosti karakteristika predmetnog analizatora primenom dokumentovane metode DM-04 (izdanje 6 od 26.08.2024. godine). U sertifikatu o etaloniranju broj eLab25/150 od 08.08.2025., su dati svi relevantni podaci (npr. datum prijema, datumi etaloniranja i završetka etaloniranja, uslovi sredine, korišćena oprema, metrološka sledivost, rezultati etaloniranja) za predmetni automatski analizator.

Odgovorno lice
Person responsible

Aleksandar Đuričić
Rukovodilac kalibracione
laboratorije
Head of Calibration laboratory

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU
KVALITETA AMBIJENTALNOG
VAZDUHA

ECOMAKS SOLUTIONS d.o.o. Vrčin
Kalibraciona laboratorija
Beogradska 158,
11224 Vrčin, Grocka
Tel: +381(0)11 4242 872
E-mail: kalibraciona@ecomaks.rs

Broj dokumenta / Document number: eLab25/150KP
Datum izdavanja / Date of reporting: 08.08.2025.

D. Provera karakteristika / Performance characteristics test

Karakteristika Characteristic	Oznaka Symbol	Jedinica mere Unit	Rezultat provere Result of the check	Kriterijum prihvatljivosti SRPS EN 14625:2013 8.2 Tabela 1 ^{a)} i 9.4.2 Tabela 6 ^{b)} Performance criterion EN 14625:2012 8.2 Table 1 ^{a)} and 9.4.2 Table 6 ^{b)}
Ponovljivost na nivou nule Repeatability at zero	$S_{r,z}$	nmol/mol	0.66	$\leq 1,5^{b)}$
Ponovljivost na span nivou (80% mernog opsega) Repeatability at span (80% measurement range)	S_r	%	0.30	$\leq 2,0^{b)}$
Odstupanje od linearnosti na nivoima različitim od nule Lack of fit at concentrations higher than zero	r_{max}	%	1.16	$< 4,0^{b)}$
Odstupanje od linearnosti na nivou nule Lack of fit at zero	r_z	nmol/mol	-0.21	$< 5,0^{b)}$
Kratkotrajni pomeraj na nivou nule Short term drift at zero level	$D_{s,z}$	nmol/mol nakon 12h /over 12h	-0.71	$\leq 2,0^{a)}$
Kratkotrajni pomeraj na span nivou Short term drift at span level	$D_{s,s}$	nmol/mol nakon 12h /over 12h	1.12	$\leq 6,0^{a)}$
Provera razlike u očitavanju instrumenta prilikom uzorkovanja kalibracionog gasa kroz ulaz za uzorak odnosno za kalibraciju Verification of the difference in the reading of the instrument when sampling the calibration gas through the inlet for the sample or for calibration	ΔX_{sc}	%	/	$\leq 1,0^{a)}$

SRPS EN 14625:2013 Vazduh ambijenta - Standardna metoda za merenje koncentracije ozona ultraljubičastom fotometrijom. /
EN 14625:2012 Ambient air - Standard method for the measurement of the concentration of ozone by ultraviolet photometry.

E. Napomena / Note

/

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU KVALITETA AMBIJENTALNOG VAZDUHA

SQ112A120230155

SQ1 sequential sampler

Manufacturing test and Calibration report

Instrument Model GIANO
Serial Number SQ112A120230155
Supply 230 Vac 50-60Hz
Test date 27/02/2023

Test conditions

Temperature & Pressure conditions

Ambient Pressure [kPa]	101.7
Ambient Temperature [°C]	22.1

Reference Instruments

Equipment used

Pressure (Abs & Differential)	Traqe-9P Tradinco sn. 13.03.117/11554 - cert. n° 49049 - C-28968 A-25920
Volume / Flowrate	Dry gas meter TENGEN TG-J1.6 sn. 2017080012 - cert. n° 44806 (C-26648)
Temperature / mV / Ω	Calys75 sn. 2007C G26 1353 A - cert. n° 2007C G26 1353
Electrical Safety	HT mod. Fulltest 3 - sn. 18021581 - cert. n° 20/2073

Operational Test

Device or Function	Action	Result	Accept.
Pneumatic Circuit	Leak test	Passed	< 0,01 l/min
Fan and conditioning controller	Test fan, conditioner and peltier during sampling	Passed	yes / no
Backup Battery	Test charge and functionality	Passed	yes / no
Pump	Working test	Passed	na
Functional Test	21 cartridges, 30' cycle, 30' sampling @ 2.3mc/h	Done	NA
Data Download		Done	NA
Modem Option	Test functionality	Passed	yes / no

This calibration report can't be used for fiscal measures. It represents the recording of the tests done during the testing of the instrument

page 1 of 4

SQ112A120230155

Line A Calibrations

Absolute Pressure (range 0.00 ÷ 105.00 kPa)

Input Reference [kPa]	Readings [kPa]	Error [%]	Accept.
32.46	32.44	-0.08%	1.00% ±0.25kPa
62.61	62.64	0.04%	1.00% ±0.25kPa
71.54	71.55	0.01%	1.00% ±0.25kPa
101.68	101.68	0.00%	1.00% ±0.25kPa

Thermocouple (range -20.00 ÷ 100.00 °C)

TC1 - Filter temperature

Input Reference [°C]	Readings [°C]	Error [%]	Accept.
-20.00	-19.90	-0.50%	1.00% ±0.40°C
5.00	5.07	1.36%	1.00% ±0.40°C
25.00	25.07	0.29%	1.00% ±0.40°C
50.00	49.98	-0.04%	1.00% ±0.40°C
80.00	79.95	-0.06%	1.00% ±0.40°C

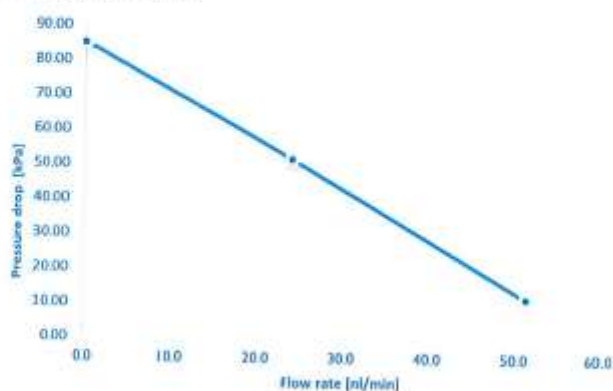
Volume Check

Ref. Vol. [l]	Flowrate [m³/h]	Instrument [l]	Error [%]	Accept.
1061.9	2.300	1071.000	-1.01%	± 2%

Flowrate Check

Ref. Flow [l/min]	Instrument [l/min]	Error [%]	Accept.
17.690	17.550	-0.79%	± 2%
37.100	36.880	-0.59%	± 2%

Pump performance

Flowrate [nl/min]	Pressure drop [kPa]
0.0	85.00
24.0	51.68
51.3	11.68

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU
KVALITETA AMBIJENTALNOG
VAZDUHA

SQ112A120230155

Temperature input Calibration

Ambient Temperature (range -20.00 ÷ 100.00 °C)

PT100 - Ambient Temperature

Input	Reference [°C]	Readings [°C]	Error [%]	Accept.
-10.00		-9.88	-1.19%	1.00% ±0.20°C
10.00		10.17	1.69%	1.00% ±0.20°C
25.00		25.17	0.67%	1.00% ±0.20°C
45.00		45.16	0.36%	1.00% ±0.20°C
60.00		60.16	0.27%	1.00% ±0.20°C

Storage Temperature (range -20.00 ÷ 100.00 °C)

Input	Reference [°C]	Readings [°C]	Error [%]	Accept.
22.10		22.00	-0.45%	1.00% ±0.40°C

page 3 of 4

PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM

“AGIP”d.o.o., BRČKO,

U izradi Plana upravljanja otpadom učestvovali:

-Janko Josipović,
odgovorna osoba za rad farme

-Milka Radovanović,
saradnik na izradi PUO

Brčko, oktobar 2025.

1. IME I ADRESA ODGOVORNOG LICA I ADRESA LOKACIJE NA KOJOJ SE NALAZI OBJEKAT

INVESTITOR	“AGIP” d.o.o., BRČKO,
ODGOVORNO LICE	JANKO JOSIPOVIĆ
ADRESA	Gornja Skakava , BRČKO
OBJEKAT	Intenzivnog uzgajališta-farma za tov junadi i objekta za smještaj stajskog đubriva
ADRESA	Gornja Skakava , BRČKO

LOKACIJA: Predmetna parcela se nalazi na dijelu prostora koji pripada naselju Gornja Skakva, Brčko. Objekat je lociran u okviru predmetne parcele. Prilaz parceli omogućen je preko postojećeg nekategorisanog puta u urbanom području. Objekat je građen na dijelu parcele označene k.č. broj 946, 946/1, K.O. Gornja Skakava, Brčko distriktu BiH. U krugu od oko 100m, neposredna okolina predmetne lokacije je neizgrađena.

NAMJENA: Objekat je u svojoj namjeni, objekat intenzivnog uzgajališta-farma za tov junadi. Farma je maksimalnog kapaciteta do 90grla tovnih junadi u jednom turnusu. Broj radnika koji obezbjeđuje tenološki proces uzgoja junadi je 2(dva).

Farmu čine sledeći sadržaji:

- Farma za tov junadi(boksovi za smještaj, 4boksa sa jedne strane-jedan red) dimenzija 24,16(4x6,0m) x5,91m, kapaciteta 90 komada tovnih junadi u jednom turnusu
- Hranidbeno-komunikacioni hodnik, sa jedne strane dimenzija 24,16mx10,89
- Manipulativni hodnik, za izđubrivanje sa jedne strane dimenzija 24,16x3,70m
- Natkriveni prostor za smještaj silaže dim.24,16x5,91m i
- Prostor za izđubrivanje 14,75mx 9,35m
- Nepropusna jama za tečnu osoku dim.2,0mx2,0mx4,0m.
- Administrativno - upravni dio je kontejnerskog tipa,dim. 8,60x2,45m

Objekat farme čine 4 boksa dimenzija 6,00x10,89m, proširena hodnikom za izđubrivanje, tako da do momenta izđubravanja boks ima dimenziju 6,00m x (10,89+3,70)m. Površina poda boksa dimenzije 10,89m je 8% u padu prema hodniku za izđubrivanje, čime je omogućeno da slama koja se stavlja ispod junadi pomješana sa fekalijama bude izgurana u hodnik za izđubrivanje. U momentu izđubravanja zatvara se boks ogradom i oslobađa hodnik za izđubrivanje, da se može završiti čišćenje. Praktično ograda između boksova je fiksna, a ograda širine boksa se može pomjerati i time pregrađivati ili spajati boks i hodnik za izđubrivanje po potrebi.

Uz hodnik za izđubrivanje, po dužini postavljen je hranidbeni hodnik sa jaslama koje razdvajaju ova dva hodnika.

Ulaz u objekat je riješen sa čeonih strana, kliznim vratima od HoP profila i dvostranog lima. Na ulazu u objekat je predviđena dezinfekciona barijera dimenzija 4,00mx0,5mx0,02m.

Dio hranidbenog hodnika ka boksovima predstavljaju jasje, sa kotom +0,40m u odnosu na kotu boksa pri jaslama. U predjelu jaslara pod mora biti dobro uglačan i jasje obraditi bez oštih ivica i uglova (zaobliti). U ovom dijelu su postavljene po dvije automatske pojilice za svaki boks.

Kota poda komunikaciono-hranidbenog hodnika je referentna za cijeli kompleks i iznosi +/-0,00m. Pregrade između boksova su od kružnih čeličnih profila, presjeka fi 80mm i fi 60mm.

Prostor za izdubavanje

Đubre se iznosi ručno ili mašinski. Za prikupljanje čvrstog stajnjaka iz objekta farme služi đubrana dimenzija 14,75m x 9,33m, sa bočne strane boksova (objekta farme), povezana sa hodnikom za izdubavanje.

Da bi se odvojila tečna faza od čvrste, podna ploča je izgrađena 5% u padu prema rešetki kanala koji je spojena sa jamom- osočarom. Đubrana (deponija) je izgrađena od betona MB 30, sa ugrađenim aditivima za vodonepropusnost, sa zidom sa dvije strane debljine 15 cm i visine 40cm i dnom debljine 15 cm. Đubrište je natkriveno da usljed oborinskih padavina ne dolazi do povećanja količine osoke i zaklonjeno od jakih vjetrova i od insolacije.

Cijelom dužinom prostora za izdubavanje je postavljena slivna rešetka sa kanalom u padu koji tečnu osoku odvodi u jamu osočaru. Slivna rešetka sa kanalom je izgrađena i oko komunikacionog hodnika, da može da odvede vodu od pranja u jamu osočaru.

Sve betonirane površine su vodonepropusne.

Nepropusna jama za osoku-Osočara

Osočara je postavljena uz prostor za izdubavanje. Osočara je dim. 12,0x2,00x3m i ima kapacitet cca 72,0m³, vodonepropusna, a prazni se po potrebi.. Na pokrivnoj ploči je šaht, takođe vodonepropusan za izvlačenje osoke.

Jama-osočara je izrađena od betona MB 30 sa stijenkama debljine 15 cm i dnom debljine 20 cm i vodonepropusna je. Betonu za pokrivnu ploču je takođe vodonepropusan.

U pokrivnoj ploči napravljen je jedan otvor 80 x 80 cm radi čišćenja i kontrole rada septika. Provjetravanje vazdušnog dijela septika je sa ventilacijom od PVC cijevi 110 mm i ventilacionom PVC kapom 100 mm. Na spoju PVC cijevi i betonske ploče postavljen je gumeni prsten za postizanje vodonepropusnosti.

Investitor posjeduje više od 600ha obradivog zemljišta na koje se cisternama odvozi osoka.

Natkriveni prostor za smještaj silaže dim.24,16x5,91m je postavljen sa strane boksova po dužini objekta. Visina zida između boksova i prostora za silažu je 1,50m od kote ploče, sa završnim AB serklažom. Prostor je natkriven i zakriven najlonskom folijom, koja silažu štiti i od sunca i od kiše.

Na ulazu i izlazu iz objekta, postavljena je dezobarijera dimenzija 3,50mx 2,00m x 0,04m.

Instalacije

Objekat je priključen na niskonaponsku el.mrežu i vodovodnu mrežu sa instalacije koja je dovedena sa lokacije kuća koje su u vlasništvu investitora, a kanalizacija priključkom u :

- prirodni ricijent-oborinska kanalizacija(voda sa krova) ,
- fekalne i sanitarne vode od boravka radnika –vodonepropusna septička jama
- tečna osoka sa farme u vodonepropusnu jamu- osočaru.

Tehnologija uzgoja

U okviru predmetne farme uzgaja se 90 grla tovnje junadi, simentalke rase. Grla se kupuju na domaćem tržištu, pri tjelesnoj masi (TM) od 150-220 kg, transportuju i useljavaju u objekat farme. Uzgoj na farmi traje cca 209 dana. Životinje u tom periodu postignu tjelesnu masu od cca 450 kg.

Ishrana se obavlja obročno. Kao hraniva pored kabastih hraniva (sijeno i silaža) koristi se i koncentrovana smješa. Hrana se unositi više puta u toku dana zavisno od potreba životinja. Unošenje i doziranje hrane u jasje je ručno. Zavisno od uzrasta i tjelesne mase, životinje dnevno konzumiraju 5 - 30 kg hrane. Grla postižu prosječni dnevni prirast od 1100 gr. Napajanje, po volji, se obavlja pomoću automatskih pojilica.

Kako bi se obezbjedila ugodna sredina za boravak životinja betonske podne površine se prekrivaju prostirkom-pšeničnom slamom. Svježa prostirka se u objekat unosi svaki dan. Kako je pod izgrađen u nagibu, stoka, krećući se, gura prostirku i fekalije ka dijelu za izđubavanje, koji se u vrijeme čišćenja ogradi duplom ogradom, pri čemu se formira hodnik za čišćenje. Čišćenje se vrši ručno ili mašinski, iznosi iz objekta farme i privremeno odlaže na deponiju čvrstog stajnjaka. Poslije završetka uzgojnog ciklusa, utovljena grla se prodaju.

Nadzor nad zdravstvenim stanjem životinja, pri useljavanju u objekte farme i u toku uzgoja, vrši veterinarska stanica Brčko. Pristup na farmu je dozvoljen samo zaposlenom osoblju.

OSNOVNE I POMOĆNE SIROVINE, OSNOVNE SUPSTANCE I ENERGIJA KOJA SE KORISTI U PROCESU PROIZVODNJE

Hranu za potrebe predmetne farme Investitor obezbjeđuje lično i kupuje od poljoprivrednih proizvođača. Zavisno od uzrasta grla dnevna potrošnja hrane se kreće između 5 i 30 kg po grlu. U toku jednog uzgojnog ciklusa (209 dana), za 90 grla, potroši se oko 470.250,00 kg stočne hrane.

Dnevne potrebe grla za vodom (zavisno od uzrasta, tjelesne mase, godišnjeg doba, vrste hraniva-sadržaja vode u hranivu i td.), se kreću između 2-40 l. Na farmi se, u toku uzgojnog ciklusa za napajanje životinja utrošiti cca 564 m³ vode

Na farmi se godišnje trošiti cca 5.000 kW/god. električne energije. Za mehanizaciju kojom će se dopremati hraniva i prostirka, koriste se pogonska goriva. Godišnja potrošnja pogonskih goriva je od cca 1.000 l goriva. Za prostirku se koristi pšenična slama koje se nabavlja od poljoprivrednih proizvođača. Za potrebe jednog grla, dnevno se unositi 6,5 kg prostirke, a u toku jednog uzgojnog ciklusa utroši se cca 122 265 kg prostirke.

Na ulazu i izlazu iz objekta, postavljena je dezobarijera dimenzija 3,50mx 2,00m x 0,04m.

Kao sredstvo za dezinfekciju koristi se preparati na bazi hlora (rastvor kalcijum hipohlorida) i njemu slični preparati (natrijum hidroksid, hipermangan itd.). Sadržaj dezinfekcionog sredstva u dezobarijeri se dopunjava svakodnevno. Godišnja potrošnja rastvora dezinficijensa cca 30-50 l.

Oblici, porijeklo i mjere za smanjenje /sprečavanje mogućih zagađenja u predmetnom postrojenju

Oblici zagađenja	Mjesto nastanka zagađenja	Mjere za smanjenje/sprečavanje zagađenja
Emisija neugodnih mirisa	otvorena strana objekta	Postavljaju se adsorbensi u objekat farme.
Emisija dimnih gasova	Transportna sredstva- Izduvni gasovi	Upotrebljavaju se goriva manje štetnih za životnu sredinu (enviroment frendly)
Prosipanje goriva, ulja i maziva iz prevoznih sredstava ili mašina.	Manipulativne površine i interne saobraćajnice u krugu farme.	Održava se ispravnosti prevoznih sredstava i mašina u ispravnom stanju. Treba uraditi uređenje (asfaltiranje/betoniranje) manipulativnih površina i internih saobraćajnica
Izlivanje komunalnih otpadnih voda	Septička jama	Prikupljanje komunalnih otpadnih voda u septičku jamu i njeno redovno čišćenje, te adekvatno odlaganje prikupljenog mulja.(investitor posjeduje cisternu za odvoz)
Neadekvatno odlaganje otpada	Komunalni otpad Opasan otpad, ambalažu dezinfekcionih sredstava i lijekova koji se koriste za tretman životinja,. Prostirka (sjeckana slama + ekskrementi)	Komunalni otpad skupljati u zatvorene kontejnere i isporučivati isti nadležnoj komunalnoj organizaciji.(Ugovor sa komunalnim preduzećem za kuću-male količine na farmi) Opasan otpad se zbrinjava preko Veterinarske stanice, veterinar posle intervencije nosi ambalažu, u sklopu dogovora o brizi o zdravlju životinja.

		Upotrebljava se kao organsko gnojivo-zaoravanje na svojim poljoprivrednim površinama
Buka	Pogonski uređaji, vozila	Ispravnost sredstava rada i zvučna izolacija sredstava rada. Buka ne smije štetiti ni ljudima ni životinjama.
Akcidentna situacija-požar	Pojava izvora paljenja (varnica ili sl.) u krugu farme.	Održavanje ispravnosti sredstava rada i instalacija u objektu, protivpožarnih aparata. Disciplina rada i sprovođenje svih preventivnih mjera protiv požarne zaštite. Obuka radnika iz ppz.

Ekskrementi životinja pomješani sa prostirkom, se skupljaju ručno ili mašinski i privremeno odlažu na depo stajnjaka. Stajnjak se nakon "odležavanja", na njivama koristiti kao organsko đubrivo.

Tokom perioda uzgoja stoke, na podu se zadržava jedna manja količina stajnjaka, koju junad dok se kreću po boksovima, ne mogu odgurati do prljavog hodnika. Ove količine stajnjaka se nakon završetka uzgojnog ciklusa-turnusa, čiste-sastružu lopatama, a potom se pod opere vodom. Voda upotrijebljena za čišćenje, preko rešetke na kanalima dospjeti u jamu za osoku.

Nakon čišćenja, staja ostaje prazna par dana, "odmara se", a potom se u objekat useljava novi turnus životinja.

Prašina u objektu farme javlja se kao produkt fizioloških aktivnosti životinja i prilikom unošenja i uklanjanja prostirke. Negativan uticaj prašine na ljude može se odraziti kroz pojavu kijavice, bronhitisa i alergija.

Međutim problem kod pojave prašine u ovom tipu objekata nije vezan za koncentraciju već za mogućnost prenošenja infektivnih mikroorganizama koji se vežu za aerosole prašine.

Do sada nismo imali slučaj pojave bolesti i uginuća junadi, ali bi svakako ako bi se desilo, to prijavili nadležnoj veterinarskoj službi radi pružanja odgovarajuće veterinarske pomoći ili eventualnog utvrđivanja uzroka uginuća i neškodljivog uklanjanja leša.

Ambalaža dezinfekcionih sredstava i lijekova koji se koristiti za tretman životinja, zbrinjavaju se uz pomoć veterinarske službe.

Komunalni otpad se sakuplja i odlaže u kontejnere, te predaje nadležnoj komunalnoj službi.

Planiran je prostor za boravak radnika sa sanitarnim čvorom. Za skupljanje sanitarnih otpadnih voda, izgrađena je vodonepropusna septička jama, koja se po potrebi čistiti, vlastitom cisternom

Oborinske vode koje budu dospijevale na krovne površine objekta farme, obzirom da se smatraju čistim, prikupljaju se olucima i direktno ispuštati u prirodni recipijent.

- Otpadne vode
- Sanitarne- fekalne otpadne vode
- Atmosferske vode

U toku rada farme tovni junadi nismo imali procurivanja fekalnih voda van depoa za privremeno odlaganje stajnjaka.

Na deponiji čvrstog stajnjaka, ocjeđivanja fekalnih voda se preko rešetke uvode u nepropusnu jamu za osoku.

Tehnološka otpadna voda koja nastaje u procesu čišćenja objekta se takođe uvodi u jamu osokaru.

Sanitarne otpadne vode su razdvojene i hermetički zatvorenim cijevima, se odvođe u vodonepropusnu septičku jamu.
Nismo do sad imali procurivanje sanitarne otpadne vode.

Oborinske vode (kiša, snijeg) koje budu dospijevale na krovne površine objekta farme, obzirom da se smatraju uslovno čistim, direktno se odvođe u prirodni recipijent.

Oborinske vode koje sapiraju betonirane površine (putnu komunikaciju unutar posjeda), takođe idu u prirodni recipijent, s obzirom da se radi o malim površinama. U slučaju zaprljanja (procurenja ulja i maziva iz transportnih sredstava) čistimo ih korištenjem odgovarajućih apsorbenasa, mada se to rijetko dešava, vodimo računa o transportnim sredstvima koja dolaze na farmu.

Prema Pravilniku o kategorijama otpada sa listama ("Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH", br. 32/06) klasifikacione šifre otpada su

- Organski otpad (životinjske fekalije) (02 01 06)¹
- Tijela uginulih životinja (18 01 03*-opasan otpad)¹
- Ostaci lijekova i sredstava za dezinfekciju i njihova ambalaža (15 01 10*-opasan otpad)¹
- Komunalni otpad (20 03)¹

(¹ klasifikacione šifre otpada)

Organski otpad (fekalije i prostirka) koje nastaju usljed fizioloških aktivnosti životinja u Katalogu otpada ("Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH", br. 32/06) je označen šifrom 02 01 06.

Organski otpad koji nastaje u procesu uzgoja junadi predstavlja smjesu fecesa, urina i prostirke. Količine fekalija koje životinje izluče tokom dana variraju, zavisno od kategorije junadi, starosti, tjelesne mase, vrste i kvaliteta hrane, načina ishrane i napajanja, zdravstvenog stanja grla i sl.

Jedno grlo mjesečno u prosjeku izluči 0,8 m³ fecesa i 1,2 m³ urina. Pri tome se za prostirku upotrebi 6,5 kg slame dnevno. Obzirom da se u jednom turnusu uzgajati 90 grla, a da jedan uzgojni turnus traje cca 7 mjeseci, u okviru farme će nastati sledeće količine organskog otpada:

$$90 \text{ grla} \times 7 \text{ mjeseci} \times 0,8 \text{ m}^3 \text{ fecesa} = 504 \text{ m}^3 \text{ fecesa}$$

$$90 \text{ grla} \times 7 \text{ mjeseci} \times 1,2 \text{ m}^3 \text{ urina} = 756 \text{ m}^3 \text{ urina}$$

$$90 \text{ grla} \times 6,5 \text{ kg prostirke} \times 210 \text{ dana} = 122850 \text{ kg slame}$$

U toku jednog uzgojnog turnusa na farmi nastajati 1260m³ fekalnih izlučevina, koje će pomješane sa 122850 kg slame činiti masu organskog otpada (stajsko đubre). Nastale količine fecesa, pomješanog sa prostirkom, skupljaju i ručnim kolicima ili mašinski privremeno odlažu na depo stajnjaka. Stajnjak se nakon "odležavanja" iznositi na njive i koristiti kao organsko đubrivo.

- Tijela uginulih životinja (18 01 03*-opasan otpad)¹

Obzirom da u toku uzgoja junadi može doći od uginuća grla (usljed oboljenja i sl.) i da tijela uginulih životinja mogu biti izvor infekcije za druge životinje, pa čak i za ljude (zoonoze), u Katalogu otpada ("Službeni glasnik Brčko Distrikta

BiH”, br. 32/06) ovi ostaci su klasifikovani pod šifrom 18 01 03 i označeni su kao opasni otpad.

Sa veterinarskom stanicom postoji ugovor o brizi o zdravlju životinja, u okviru čega se očekuje pomoć i na zbrinjavanju te vrste otpada, ako do nje dođe.

- Ostaci lijekova i sredstava za dezinfekciju i njihova ambalaža (15 01 10*-opasan otpad) ¹

Otpad, ambalaža dezinficirajućih sredstava i lijekova koji se standardno primjenjuju u toku uzgoja imaju status opasnog otpada. Zbrinjava ih nadležni veterinar iz veterinarske stanice.

- Komunalni otpad (20 03) ¹

Komunalni otpad koji bude nastajao u okviru predmetne farme treba sakupljati i odlagati u kontejner, a potom predavati nadležnoj komunalnoj službi.

Tabela : Tretman otpadnih tokova

Otpadni tok	Vrsta tretmana	Mjesto konačnog odlaganja
Otpadna voda od pranja, fekalne vode životinskog porijekla	Otpadna voda od pranja farme i fekalne vode životinskog porijekla- ocjeđene sakupljaju se u nepropusnoj jami -osokari	jama osokara
Sanitarno-fekalna otpadna voda	Prikuplja se zasebnim sistemom cijevi i ispušta se u septičku jamu	Septička jama
Oborinske vode sa krova	Prikuplja se zasebnim sistemom kanala	Prirodni recipijent ili upojni bunar
Oborinske vode sa betoniranih površina	Prikuplja se zasebnim sistemom kanala	Prirodni recipijent
Emisije u zrak	Usporavanje truljenja	Vazduh u području oko objekta
Otpad iz procesa proizvodnje	Prostirka koju čine slama i životinjske fekalije	Poljoprivredne površine -

	izvesti i zaoravati na njivama	
Uginule životinje	Neopasno zbrinjavanje uz pomoć Veterinarske stanice ili ovlaštenom org.	Ovlaštena organizacija
Čvrsti otpad	Prikuplja se u kontejneru koje odvozi komunalno preduzeće	Ovlaštena organizacija

OPIS MJERA ZA SPREČAVANJE PRODUKCIJE I ZA POVRAT KORISNOG MATERIJALA IZ OTPADA KOJE PRODUKUJE POSTROJENJE

Osnovne mjere, načela i obaveze

Osnovni cilj koji se mora ispuniti je da se smanji uticaj na životnu sredinu i zdravlje ljudi, da se smanji količina otpada, da se obezbijedi i promoviše što veći procenat ponovne upotrebe, reciklaže nastalih produkata kao i bezbjedno odlaganje otpada.

Osnovna načela koja se odnose na proizvodnju i produkciju otpada su:

- Načelo prevencije koje govori da treba izbjegavati stvaranje i nastajanje samog otpada ili smanjiti njegovu količinu i štetnost;
- Načelo opreznosti koje kaže da će se za sprečavanje opasnosti i štete koristiti sve raspoložive mjere zaštite kao i one za koje ponekad i ne postoji naučna podloga;
- Načelo odgovornosti proizvođača koje iste obavezuje da u procesu proizvodnje odabire i koristi najprihvatljivija ekološka rešenja imajući u vidu životni ciklus proizvoda kao i korištenje najadekvatnije tehnologije;
- Načelo zagađivač plaća kaže da proizvođač ili imalac otpada snosi sve troškove prevencije tretmana, odlaganja i monitoringa kao i eventualne troškove sanacije životne sredine koje otpad može prouzrokovati.

Osnovne mjere kojima se može spriječiti produkovanje otpada te obezbijediti smanjenje količine i štetnog uticaja otpada su:

- Korištenje tehnoloških postrojenja i procesa koji racionalno koriste sirovine i energiju uz minimalnu produkciju štetnih ostataka;
- Zadržavanje sirovina i nastalih ostataka unutar tehnološkog procesa u što većem procentu;
- Proizvodnja proizvoda koji produkuju minimalnu količinu otpada i najmanje štetnih uticaja na životnu sredinu i zdravlje ljudi;
- Zamjena sirovina i materijala koji prouzrokuju rizik kada postanu otpad;

- Redovno praćenje potrošnje sirovina i energenata te analiza podataka u skladu sa propisanim proizvodnim procedurama
- Redovno praćenje izmjerenih vrijednosti parametara elemenata životne sredine;
- Redovno vršiti kontrolu i vođenje evidencije ispravnosti i održavanja mašina i uređaja;

Pored toga odgovorno lice farme, investitor, prema **članu 64. Zakona o zaštiti životne sredine ("Sl. Glasnik Brčko distrikta BiH" br. 24/04, 1/05, 19/07 i 9/09)**, ima sljedeće:

Osnovne obaveze

Postrojenja moraju da budu izgrađena i da rade tako da:

- ne ugrožavaju niti ometaju zdravlje ljudi i ne predstavljaju nesnosnu/pretjeranu smetnju za ljude koji žive na području uticaja postrojenja ili za okolinu zbog emisija supstanci, buke, mirisa, vibracija ili toplote ili saobraćaja iz postrojenja ili prema postrojenju;
- preduzmu sve odgovarajuće preventivne mjere tako da se spriječi zagađenje i da se ne prouzrokuje značajnije zagađenje;
- izbjegavaju produkciju otpada;
- se energetske i prirodni resursi efikasno koriste;
- se preduzimaju neophodne mjere za sprečavanje nesreća/akcidenata i ograničavanje njihovih posljedica;
- se preduzimaju neophodne mjere nakon prestanka rada postrojenja da bi se izbjegao bilo kakav rizik od zagađenja i da bi se lokacija na kojoj se postrojenje nalazi vratilo u zadovoljavajuće stanje, što znači da su ispunjeni svi standardi kvaliteta životne sredine koji su bitni za lokaciju postrojenja naročito oni koji se tiču zaštite zemljišta i vode.

Mjere za sprečavanje i smanjenje nastanka otpada

Osnovni princip zaštite okoline na stočnim farmama, jeste da se maksimalno spriječe emisije u okolinu (zemljište, vodu i vazduh) i da se otpad nastao držanjem junadi (đubrivo) iskoristi kao organsko đubrivo.

Količina đubriva koja je dozvoljena za đubrenje poljoprivrednih površina je 30-60 m³/ha. Sa određivanjem količine đubriva koje se treba primjeniti treba biti posebno oprezan, jer upotreba većih količina đubriva po hektaru može dovesti do zagađenja površinskih i podzemnih voda nitratima.

Za zbrinjavanje ukupne količine đubriva potrebno je manje od 100ha, koje vlasnik posjeduje (obrađuje 600ha poljoprivrednog zemljišta)

Da bi se stajnjak sa farme junadi koristio za đubrenje poljoprivrednih površina poželjno je da odleži 1-4 mjeseca prije upotrebe. "Odležalo" đubrivo se

smatra zgorjelim stajnjakom i ono je sa stanovišta pristupačnosti hraniva biljkama pogodnije od sirovog ili svježeg đubriva.

Jedan od nedostaka svježeg stajnjaka, je u slučaju da se primjenjuje na nagnutim terenima, može vrlo lako dospjeti u kanale, jaruge ili potoke te rijeke usled čega dolazi do zagađivanja površinskih i podzemnih voda. Takvo zagađenje je zakonski zabranjeno i može se izbjeći ako se đubrivo primjenjuje u primjerenim količinama i u pravo vrijeme tako da poljoprivredne kulture mogu u potpunosti iskoristiti primijenjena hraniva čime se izbjegava njihovo ispiranje u podzemne vode i vodotoke.

Važno je voditi računa da primijenjena količina đubriva ne smije nikako povećati sadržaj vlage u zemljištu, iznad kapaciteta zemljišta za vodu jer će to dovesti do ispiranja-oticanja stajnjaka u niže slojeve zemljišta (usljed gravitacijskog oticanja) do podzemne vode. Dakle prilikom primjene stajnjaka treba voditi računa o sadržaju trenutne vlage u zemljištu.

U koliko nadležna komunalna služba organizuje reciklažu pojedinih materijala izdvojenih iz komunalnog otpada (staklo, papir, limenke, organski otpad-ostaci hrane), predlažemo razdvajanje ovih otpadnih materijala i njihovo skupljanje u zasebne zatvorene i za tu svrhu namjenjene posude do preuzimanja.

OPIS ALTERNATIVNIH RJEŠENJA

Iskustvo je pokazalo da kod sličnih proizvodnih objekata koji koriste iste ili slične tehnologije uzgoja, nisu evidentirana ekstremna zagađenja životne sredine, stoga je ovakav tip uzgoja opšte prihvaćen.

Alternativa tretiranju organskog otpada je njegova upotreba kao osnove za proizvodnju humusa.

Alternativa predloženom načinu skupljanja i odlaganja (reciklaže) otpada na lokalnim komunalnim deponijama ne postoji.

IZVJEŠTAJ O ISPITIVANJU
KVALITETA AMBIJENTALNOG
VAZDUHA

SQ112A120230155

Declaration of Conformity

We

Dado Lab S.r.l.
Via Scarlatti, 26
20124 MILANO - ITALY

declare under our sole responsibility that the following product

Instrument Model : **GIANO**
Serial Number : **SQ112A120230155**
Supply : **230 Vac 50-60Hz**

is in conformity with the

Low Voltage Directive BT 2014/35/UE
Electromagnetic Compatibility Directive EMC 2014/30/UE
Restriction of Hazardous Substances Directive 2011/65/UE (RoHS)
Machinery Directive 2006/42/EC

The person authorized to compile the Technical File is

Gianluca Cazzuli
Dado Lab S.r.l.
Via Scarlatti, 26
20124 MILANO - ITALY

27 February 2023
Dado Lab S.r.l.

Gianluca Cazzuli

dado lab

page 4 of 4

-Kraj izvještaja o ispitivanju-

Izvještaj broj: 1045-10/25

Strana 59 od 59